MET ANDERE OGEN DOEN!

EINDTERM 2021 MAO 1.0

onderwijs | zorg | jeugd
met andere ogen

MET ANDERE OGEN DOEN!

Leeswijzer

Deze Eindterm is opnieuw een omvangrijk stuk geworden. Daarom hebben we deels gekozen om deze Eindterm interactief te maken met onze website. Bij veel artikelen kun je voor meer informatie doorklikken. Dat wijst zich vanzelf als je aan het lezen bent.

Hoofdstuk 1 bevat reflecties vanuit de Met Andere Ogen Doen-Dag, de bestuurlijk ambassadeur en de programmamanager.

Hoofdstuk 2 bevat de bouwstenen voor het vervolg van MAO, deze zijn de basis voor de doorontwikkeling.

Hoofdstuk 3 laat zien wat we met alle partners in 2,5 jaar MAO hebben bereikt om de ontwikkelkansen van kinderen te vergroten. Een mooi overzicht van wat we allemaal hebben gedaan.

OKTOBER 2021
EINDTERM 2021 MAO 1.0 | **MET ANDERE OGEN DOEN!**

Inhoud

HOOFDSTUK 1

OP WEG NAAR MAO 2.0

PAGINA 4

HOOFDSTUK 2

BOUWSTENEN VOOR HET VERVOLG

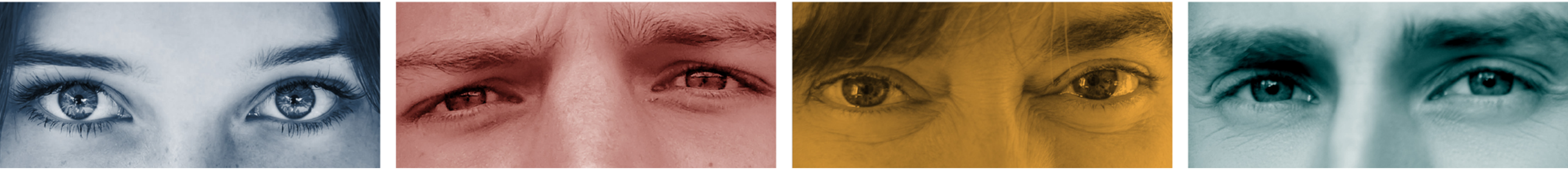
PAGINA 16

HOOFDSTUK 3

TIJDLIJN MET ANDERE OGEN

PAGINA 51

HOOFDSTUK 1

OP WEG NAAR MAO 2.0

Inleiding

Van programma naar transitienetwerk

Voor je ligt de Eindterm Met Andere Ogen Doen! Een pas op de plaats na de eerste programmaperiode van Met Andere Ogen I én inzicht in de bouwstenen voor het vervolg. Het essay dat onze huisschrijver Richard Stuivenberg heeft geschreven (zie hieronder) over de Met Andere Ogen Doen Dag, heeft de titel gekregen: De blik is gekanteld. Als dat betekent dat we ruimte hebben gemaakt om met andere ogen te kijken en te doen, dan klopt dat. We hebben ook het inzicht dat anders samenwerken tussen onderwijs, zorg en jeugd domein en met ouders en kinderen, een transitie is. We volgen de betekenis van transitie[1], zoals die binnen de transitiewetenschap is gedefinieerd: een fundamentele omslag in de structuur, cultuur en werkwijze van een maatschappelijk systeem. In transities stuurt iedereen. Er is niet één overheid die de transitie beïnvloedt, maar verschillende maatschappelijke partijen oefenen in netwerken invloed uit: ons MAO netwerk, partners uit het hele ecosysteem van onderwijs, zorg en jeugd rond het kind en ouders.

In dit netwerk zijn koplopers en bij transities is het van belang koplopers te betrekken. Koplopers zijn mensen die over de schaduw van hun eigen organisatie heen kijken op zoek naar samenwerking, verbinding en kruisbestuiving. Kenmerkend is initiatief, snel reageren, een positieve instelling, ergens voor staan, en niet de standaard paden bewandelen. Koplopers zijn mensen met geheel eigen opvattingen over toekomstige ontwikkelingen in hun werkgebied. Ze denken anders dan anderen, onconventioneel en *'out of the box'*. Deze mensen zijn niet 'lastig', maar juist zeer waardevol voor het ontwikkelen van een andere manier van denken. MAO biedt aan plek aan deze koplopers om hun vernieuwende, frisse en kritische blik te uiten en te versterken. Zo krijgen koplopers het gevoel dat ze er niet alleen voor staan en kunnen ze samen een kritische massa vormen.Een mooie illustratie is de omschrijving die het MAO inspiratienetwerk zichzelf geeft: *'Platform van een levend en elkaar versterkend netwerk dat voorbij gaat aan individuele/lokale belangen en standpunten en waarbij de bedoeling van MAO niet onderhandelbaar is.'*

Bij een transitie hoort leren en doen, experimenteren en van daaruit het systeem te beïnvloeden. Een transitie heeft ook tijd nodig, eerder tien dan vijf jaar. Onderweg om het zo gemakkelijk mogelijk te maken om de ontwikkelkansen van kinderen als vertrekpunt te nemen in de inclusieve -en interprofessioneel samenwerking met kinderen, ouders en professionals.

Wij wensen je veel inspiratie met het lezen, leren en doen!

Het Programmabureau Met Andere Ogen
www.aanpakmetandereogen.nl

[1] Lees ook: een kijkje in de keuken van transitiemanagement, VNG.

met andere ogen
DOEN-DAG
24 SEPTEMBER 2021
• HOE ZORGT BETERE SAMENWERKING VOOR OPTIMALE ONTWIKKELKANSEN VAN KINDEREN •
STUKJE HISTORIE
URGENTIE MELDINGEN STROMEN BINNEN!
START PUNT
VERLANGEN NAAR VERGROTEN ONTWIKKELKANSEN VAN 'T KIND
CULTUUR VERANDERING
REISGIDS VOOR MAO 2.0
WAAR BINNEN
VERTROUWEN & VEILIGHEID
't ECOSYSTEEM ROND HET KIND
KIND
OUDERS
LEEFWERELD
GEMEENTE
REGIO
LANDELIJK
WAARTOE
ZORGELOOS OPGROEIEN
PROFESSIONALS:
· COMPETENT (GEZIEN WORDEN)
· OPEN VOOR VERANDERING
WAT
INTERVISIE MET VERSCHILLENDE STAKEHOLDERS
OUDERS IN REGISSEUR
INZICHTELIJK WAT T OPLEVERT
HOE DRAAGT DIT BIJ
SAMEN ANDERS KIJKEN-VOELEN-LUISTEREN NAAR HET KIND ÉN OUDERS!
WAARMEE
MENSEN-TIJD-GELD-DURF GEZAMENLIJK
RUGDEKKING VAN/VOOR DE 'REBELLEN'
WAT NIET..
ROUTEKAART MET PIKETPALTJES
WAAN VD DAG
met andere ogen
TOT DEDEN WE HET ALTIJD!
Jij moeten maar...
WEER TERUG NAAR HET OUDE, ALS HET MOEILIJK WORDT...
DE 7 MAO BOUWSTENEN:
INCLUSIEF SAMENWERKEN
FACILITEREND STELSEL
INTERPROFESSIONEEL SAMENWERKEN
STELSEL ZAKEN
INSPIRATIENETWERK (VOORHEEN REGIO'S)
LERENDE AANPAK
SAMENWERKEN ALS 1 NETWERK!
met andere ogen 2.0
INFRASTRUCTUUR IS BELEGD EN BESTENDIG
KOOIJCREATIE.NL 2021

Onderstaand essay over de Met Andere Ogen Doen-Dag is geschreven door onze huisschrijver Richard Stuivenberg. Het is de inhoudelijke inleiding bij deze Eindterm, omdat het een soort samenvatting geeft van de huidige stand van zaken van Met Andere Ogen.

De blik is gekanteld –

Op weg naar Met Andere Ogen 2.0

Het was even wennen, maar gewapend met QR-code en een groot verlangen naar echt contact zochten op vrijdag 24 september 2021 ruim honderd direct betrokkenen bij Met Andere Ogen elkaar op voor een dag vol uitwisseling, inspiratie, dromen én harde acties voor de toekomst. De meesten hadden elkaar anderhalf jaar niet fysiek ontmoet. Sommigen zagen elkaar fysiek zelfs voor het eerst: 'Je bent een stuk groter/korter/dikker/slanker dan ik dacht!' Er kwam dus heel wat energie vrij die anderhalf jaar lang achter talloze beeldschermen in ieders werkkamer (of keuken) was opgebouwd. Een uitstekend moment dus om het met elkaar te hebben over de toekomst van Met Andere Ogen, met als centrale vraag: wat kun jij bijdragen aan het ecosysteem dat de ontwikkelkansen van kinderen vergroot?

Intelligente ongehoorzaamheid

Onder leiding van moderator Natasja van den Berg wisselden werksessies, keynotes en korte interviews elkaar in een hoog tempo af om zoveel mogelijk opbrengst uit de dag te halen. Daarbij begonnen we bij het begin. Want hoe begon het ook alweer?

Illya Soffer, directeur van Ieder(in), herinnert zich nog goed dat ze bij de start van passend onderwijs en de decentralisatie van de jeugdzorg dacht: we begrijpen elkaar niet, dit gaat helemaal mis. 'Ouders zaten vaak in de 'dramadriehoek': 'wij zijn het slachtoffer'. De professionals hadden de houding: 'wij gaan jullie redden'. Inmiddels is het startpunt anders. Ouders en kinderen staan nu in het centrum. Om hen heen organiseren wij het onderwijs en de zorg. Wat daarvoor nodig is, is een gezonde dosis 'intelligente ongehoorzaamheid': het juiste doen, wanneer wat je geacht wordt te doen, het verkeerde is.'

Het besef ontstond dat het juiste doen alleen maar lukt als onderwijs en jeugdzorg samenwerken, vult René Peeters aan, als oud-wethouder en oud-schoolbestuurder de drijvende kracht achter het startrapport Met Andere Ogen en bestuurlijk ambassadeur van de beweging. 'De kunst is om echt 'met andere ogen' naar elkaar te gaan kijken, met een open houding het gesprek met elkaar aan te gaan om van elkaar te leren. Zo eenvoudig is het.'

'Alleen het kind weet alles tegelijk'

Zo eenvoudig is het in ieder geval gezegd. In de uitvoering wordt het vaak weer complex. Er zijn toch regels, structuren, financieringsstromen? Hoe krijgen we die bij elkaar? Hier kan de wetenschap ons helpen. John Grin, hoogleraar Systeeminnovatie aan de Universiteit van Amsterdam, legt uit dat het zinvol kan zijn om vrije ruimtes te creëren, plekken om te experimenteren, waar de regels even niet gelden, om te kijken wat er gebeurt, wat het oplevert. Het resultaat is vaak dat je betere praktijken ontdekt, waar je vervolgens anderen van kunt overtuigen.

Een van de positieve veranderingen die hij signaleert in Met Andere Ogen is dat het kind centraal staat. 'Met zo'n ogenschijnlijk eenvoudige keuze, verandert het hele systeem, want alleen het kind weet alles tegelijk', zegt Grin. 'Professionals kunnen dan makkelijker zien wat hun werk bijdraagt aan het geheel. En ook bestuurders snappen dan dat hun stukje van het verhaal net zo belangrijk is als de rest en gaan meebewegen met de verandering die niet mee

Aan het werk

Tijdens de werksessies konden mensen kiezen aan welke van de bouwstenen voor de toekomst zij wilden bijdragen. Ze hadden de keuze uit onder meer: ‘een faciliterend stelsel’, ‘interprofessioneel samenwerken’ of ‘een lerende aanpak’. De vragen die achtereenvolgens voorbijkwamen: wat willen we de komende jaren bereiken, wat moeten we daarvoor doen (en ook: wat moeten we vooral niet doen), wat (en wie) hebben we daarvoor nodig, en de belangrijkste vraag: wat draagt dit alles bij aan het vergroten van de ontwikkelkansen van ieder kind? De opbrengsten van de werksessies werken we elders in de eindterm verder uit.

‘Wij zijn de hele dag bezig met data‘

De werksessies werden op gepaste momenten onderbroken door prikkelende interventies en keynotes. Zo vertelde leerkracht Iyobo Amayo over de succesvolle aanpak op basisschool Het Epos in Rotterdam-Zuid: ‘Wij staan altijd met z’n tweeën voor de groep en alle leerkrachten hebben 50% lestijd en 50% flextijd. De kinderen krijgen iedere dag les van 9:00 tot 16:00 uur. Daarna is er een naschools aanbod met onder meer gymnastiek, muziek, yoga en theater. Maar het belangrijkste is dat we de hele dag bezig zijn met data. We observeren en leggen alles vast. We weten daardoor precies waar kinderen op uitvallen en kunnen dan gericht actie ondernemen met een plan van aanpak op maat. Wij hebben een echte leercultuur op school met een superprofessioneel team dat keihard werkt.‘ Hoe ze dit financieren? Mede dankzij een particulier fonds. Ook daarin moet je professioneel zijn.

Eén ding werd meer dan duidelijk op de Met Andere Ogen Doen Dag op 24 september 2021 in Pakhuis de Zwijger in Amsterdam: in twee jaar tijd is iets in beweging is gezet dat niet meer is te stoppen. Onderwijs, kinderopvang, jeugdzorg, gemeenten, wetenschap, ouders én kinderen hebben elkaar gevonden, zijn met elkaar in gesprek en ontdekken elkaars kijk op de wereld van het kind. Ook duidelijk werd dat er nog veel is te doen, maar dat niemand terug wil, terug kan, naar hoe het was: iedereen vanuit haar/zijn eigen systeemhokje kijkend naar het kind. De rollen zijn inmiddels omgedraaid, de blik is gekanteld: iedereen kijkt nu met de ogen van het kind (of weet dat hij/zij dat zou moeten doen). Nu moeten we er nog naar handelen. Op weg naar Met Andere Ogen 2.0.

De MAO Doen Dag gemist? De plenaire sessies zijn hier terug te kijken.

Andere keynotes en interventies

- **Marjet van Houten**, programmaleider bestaanszekerheid en waardevol werken bij Movisie, vertelde over de lerende aanpak van Het Initiatieven Collectief, een bundeling van meer dan 120 thuiszittersinitiatieven in Nederland. Zij hield een warm pleidooi om deze initiatieven te omarmen: ‘Accepteer dat er soms een andere route nodig is om het kind de rust en de ruimte te geven om tot ontwikkeling te komen.’
- **Hanny Voskuylen**, projectleider verbinding Onderwijs-Jeugd-Kinderopvang bij de gemeente Leeuwarden, presenteerde het succesvolle beleid Kansen voor Kinderen, waarin jeugdondersteuners, betaald vanuit het jeugdzorgbudget, worden toegevoegd aan de IKC’s die overal in de Friese hoofdstad zijn verrezen. Haar boodschap: ‘Laat de professionals stralen. Zij gaan over het *hoe*, de gemeente faciliteert.’
- **Fotodetective Hans Aarsman** liet zien dat het heel verfrissend kan zijn om, door de juiste vragen te stellen, in te zoomen op een detail zodat je het geheel even niet meer ziet. Je stapt dan uit je veilige zone en gaat je eigen hersens gebruiken, in plaats van terug te vallen op een protocol.
- **Wouter Staal**, hoogleraar klinische kinder- en jeugdpsychiatrie bij het Radboudumc in Nijmegen, adviseert om bij problemen rond een kind te kijken naar het netwerk dat het kind omringt. ‘Denk niet: wat is er mis met het kind?, maar vraag het kind: wat heb je nodig om geholpen te worden? En hou het vooral simpel.’
- **Suzan Knikkink**, programmamanager van Samendraads, vertelde over haar passie voor transactionele analyse en wat dit haar gebracht heeft. Vooral de stelling: ‘Ik OK, Jij OK’, als basisgedachte voor ieder contact, raakte een gevoelige snaar in de zaal. ‘Ga als professional midden in de dramadriehoek staan en creëer intimiteit. Al snel worden dan de onderstromen zichtbaar die de communicatie bemoeilijken.’

Een gesprek met programmamanager Marijke Andeweg

‘We hebben laten zien dat het anders kan‘

Nu de eerste fase van het programma Met Andere Ogen zijn einde nadert, wil het programmateam graag weten hoe programmamanager Marijke Andeweg terugkijkt op de afgelopen jaren. Een persoonlijk gesprek over haar achtergrond, haar drijfveren en haar wensen voor de toekomst. De combinatie van vakmanschap en persoonlijke motivatie zijn volgens Marijke de sleutels tot succes. Een mooie uitspraak: ‘Wat heeft Nederland geweldige professionals!‘

Marijke Andeweg is geboren en getogen in Rotterdam-Zuid, ze zat op wat je nu zou bestempelen als een zeer zwakke basisschool en groeide op in een buurt waar de eerste arbeidsmigranten en hun gezinnen zich begonnen te vestigen. ‘Ik weet wat het is om met 10-0 achter te staan‘, vertelt ze over wat haar drijft in haar werk.
Er kwam nog een persoonlijke drijfveer bij: ‘Mijn eigen zoon klapte aan het einde van zijn vwo uit het schoolsysteem. ‘Je past niet‘, was de boodschap. Ik vond dat heel confronterend. Toen Ali Rabarison (directeur Beleid Inclusieve Samenleving en Financiën bij de VNG. red.) mij vroeg voor deze klus, maakte ik weer contact met dat gevoel, merkte ik. Het moet en kan anders, daarvan was ik overtuigd.‘

‘Aanpakken met Impact’

Behalve een persoonlijk commitment bracht ze ook een sloot ervaring mee. ‘Aanpakken met Impact’ is haar specialiteit: ecosystemen van samenwerkende organisaties begeleiden in een proces van transitie. Ze deed dat in onder meer Amsterdam, Den Haag en Lelystad.
Dat ze is opgeleid als cultureel antropoloog zegt ook veel: ‘Antropologie gaat over nieuwsgierigheid. Je doet onderzoek door participerend te observeren en je af te vragen: in welke trein ben ik nu weer beland? Daarnaast heb ik veel aan Transactionele Analyse waarbij je leert analyseren hoe de complexe interacties tussen mensen werken en wat jouw eigen plek daarin is. Wat me meteen opviel toen ik in de trein stapte die MAO heet: iedereen deelt het verlangen om het beste te willen voor het kind. Maar er is zoveel dat daar niet aan bijdraagt. Wat mij drijft is dat ik wil bijdragen aan een beweging die ruimte maakt met hoofd, hart en handen om het anders te doen.‘

‘In het begin zei iedereen wat een ander beter moest doen‘

Een gedeeld verlangen om het anders te doen was het gezamenlijke vertrekpunt van alle partijen. Lastig daarbij was het dat de werelden van onderwijs, gemeenten en jeugdzorg zo verschillend van elkaar zijn. ‘Vooral de wereld van het onderwijs kende ik nog niet goed. In het begin vond ik het daarom lastig om vanuit mijn intuïtie op pad te gaan. En er was ook een gevoel van ongeduld, vooral bij de ministeries: op papier was er al veel in beweging gezet, maar in de praktijk moest er nog zoveel veranderen. Langzaam vormde zich toen een team, waarmee we iets konden bereiken.‘

Wat ze in het begin miste was een duidelijke bestuurlijke opdrachtgever. ‘Voor de rugdekking en de stevigheid is dat vaak wel bevorderlijk. Nu duurde het even voordat de onderwaterstromen zichtbaar werden en het gezamenlijke verlangen ruimte kreeg binnen het ecosysteem van de verschillende organisatiebelangen.‘

De groeiende chemie binnen het programmateam droeg daar zeker aan bij. ‘Ik wil daarin speciaal Natalie Jonkers noemen, senior beleidsadviseur bij VWS. Ik vond het prachtig om te zien hoe zij zocht naar de manier om soepel van pet te wisselen tussen haar rol vanuit VWS en het belang van het kind. Zij staat voor mij voor heel veel anderen die zich kwetsbaar hebben durven opstellen, die voelen wat verandering je kost. In het begin zei iedereen wat een ander beter moest doen. Na een tijdje ontstond echt een besef van gezamenlijkheid.‘

Storytelling

Een belangrijk markeringspunt was voor Marijke Andeweg de eerste dialoogsessie vanuit Pakhuis de Zwijger in november 2020. ‘We hadden voor die bijeenkomst het filmpje gemaakt over het meisje India dat zo graag wil leren. Vanaf dat moment werd *storytelling* belangrijker. Het helpt om verhalen te vertellen van mensen waar we het voor doen, zodat zichtbaar wordt wat er allemaal al is. Mijn taak hierin is om een infrastructuur te creëren, waar binnen het netwerk de positieve verhalen tot bloei kunnen komen, en als inspiratie kunnen dienen voor anderen. Iemand als Astrid Ottenheym bijvoorbeeld, die verricht zoveel pionierswerk. En er zijn nog zoveel mensen als Astrid die iedere dag opnieuw onvermoeibaar de goede dingen doen. Door dat zichtbaar te maken, kunnen we het ecosysteem van de praktijk verbinden aan de beleidsstructuren daarboven. Ik voel me dan als een vis in het water.‘

Als haar overigens iets is opgevallen in haar werk als programmamanager Met Andere Ogen is het de kwaliteit en de inzet van al die duizenden professionals in Nederland. ‘Als ouder kun je dan alleen maar denken: wat geweldig dat ik mijn kind aan deze mensen mag toevertrouwen. Er is zoveel energie en verlangen om uit het systeemdenken te komen. De professionals zijn daarbij echt nodig om de bestuurders te helpen met één been in de praktijk te gaan staan.‘

Ministerie voor ontwikkelkansen

‘De eerste fase van Met Andere Ogen nadert nu zijn einde. Het komende half jaar wordt gebruikt om de strategie te bepalen voor de jaren die volgen. Een nieuw kabinet kan daarin bepalend zijn. Wat zou Rutte IV (als dat er komt) als eerste moeten doen? Ik zou adviseren: maak een ministerie voor ontwikkelkansen van kinderen, een programmaministerie dat de verschillende systemen met elkaar kan verbinden. En voor een vervolg van Met Andere Ogen is mijn advies: zoek naar een evenwicht tussen hoofd (de structuren), hart (het gevoel, je intuïtie) en handen (de praktijk). Een nieuwe visie is niet nodig, die is er al. We hebben laten zien dat het anders kan. En dat iedereen daar zelf aan kan bijdragen. Als dat gevoel standhoudt, is mijn missie geslaagd.‘

René Peeters
Schrijver advies en
bestuurlijk ambassadeur
Met Andere Ogen

Met Andere Ogen

‘De blik vooruit‘

3 oktober 2021

Het werk van de koplopers rond de samenwerking onderwijs, zorg en jeugd is na drie jaar overgenomen door de middengroep. In het hele land wordt inmiddels de urgentie gevoeld om de samenwerking tussen de verschillende domeinen te verbeteren ten behoeve van de ontwikkeling van het kind. Wat daarvoor nodig is, kan als volgt worden samengevat: leren van en met elkaar als gedeelde cultuur; kijken naar kind- én omgevingsfactoren; geef en bevecht professionele ruimte; formuleer doelen om gericht te kunnen werken; zorg lokaal, regionaal en landelijk voor een regisseur die verbindt en voortgang bevordert; verbindt programma’s rond jeugd en (passend) onderwijs; kortom: zet de lerende en agenderende beweging Met Andere Ogen door.

Drie jaar geleden verscheen het rapport Mét Andere Ogen, geschreven in opdracht van de beleidscoalitie onderwijs, zorg en jeugd. Deze had het verlangen om door samenwerking de kansen voor kinderen te vergroten, samenwerking over de grenzen van de eigen domeinen heen. Het moest anders, het kon anders: minder thuiszitters, minder kinderen naar SBO en SO, meer zorg op maat, meer preventie en minder curatie in de jeugdhulp, van onderop en niet van bovenaf, meer doelmatigheid van de financiën. De zeven adviezen uit het rapport leidden tot een programma dat een beweging op gang bracht die het denken in en vanuit kolommen doorbrak; een programma dat uitging van succesvolle praktijkvoorbeelden van samenwerking onderwijs en jeugdhulp; een programma over de werkers in het veld die grenzen verlegden met visie en moed. De adviezen wekten belangstelling in het land en verspreidden zich via presentaties, de website, de steeds groter wordende groep ambassadeurs en via de leden van de beleidscoalitie en ministeries. De groeiende groep inspirerende regio’s liet zien dat er veel mogelijk was, maar toonde daarnaast ook aan dat men tegen grenzen aanliep. De agenderingswerkgroep leverde materiaal aan voor de ministeriële onderwijs-zorgbrief en de evaluatie passend onderwijs en het leren vond op vele manieren plaats via de Communities of Practice, de netwerkbijeenkomsten van de verbinders en ambassadeurs en de vele onderlinge contacten die door het programma ontstonden.

Verlangen naar samenwerking

Nu, in het najaar van 2021, kunnen we conclusies trekken over waar we staan.
De beweging richting samenwerking van de verschillende domeinen op de werkvloer is breed verspreid. Met Andere Ogen is een begrip geworden. In alle regio's van ons land wordt aan de samenwerking van de domeinen kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp, jeugdzorg en jeugdgezondheidszorg gewerkt. En opmerkelijk is dat de goede voorbeelden in het land leiden tot het verlangen tot samenwerken bij anderen. Hier en daar wordt zelfs met een scheef oog gekeken naar multidisciplinaire teams op scholen die men zelf nog niet heeft. We kunnen constateren dat waar de samenwerking goed verloopt het aantal kinderen dat vrijgesteld is van onderwijs of ontwikkeling vermindert, dat het aantal thuiszitters afneemt, dat het aantal verwijzingen naar het SBO daalt. Dat er stappen gezet worden richting een meer inclusieve samenleving. Zowel de urgentie als het verlangen om beter samen te werken zijn groter geworden. Wat al eerder duidelijk was, maar nog duidelijker geworden is, is dat één algemene oplossing voor de problemen waar kinderen, ouders, professionals mee te maken hebben niet bestaat. De lokale of regionale omstandigheden vergen vaak lokale of regionale oplossingen.

De brede verspreiding en uitvoering van het gedachtegoed is een mooi resultaat, maar er is ook teleurstelling over de traagheid van de ontwikkeling. Teleurstelling over grenzen aan de samenwerking en mogelijkheden voor kinderen om begeleid te worden. Grenzen door regelgeving die bewaakt wordt door de inspecties, door gebrek aan financiën, door tegengestelde belangen, door onduidelijke doelstellingen.

Communicatiekracht

Om de positieve trends te versterken en de zwakke punten te verbeteren is het continueren van de beweging Met Andere Ogen gewenst. Belangrijk daarbij is om, nog meer dan nu het geval is, de leden van de coalitie aan het stuur te zetten. Daarbij is het voor de communicatie van belang dat er een gezaghebbend gezicht is, bij voorkeur vanuit de partners van de beleidscoalitie, dat de beweging vertegenwoordigt – denk aan de communicatiekracht van een Marjan Minnesma van Urgenda of Hubert Bruls als representant van de gemeenten en Covid-19.

Ervan uitgaande dat de beweging verder gaat, is een herijking van de plannen tot nog toe wel nodig. Het is daarbij behulpzaam om naar de ontwikkelingen bij de koplopers te kijken. Ontwikkelingen verlopen soepel als de samenwerkende partijen gemotiveerd zijn, de urgentie van de samenwerking ervaren.

Op enkele plaatsen in het land kunnen we constateren dat het samen Met Andere Ogen kijken een houding, een cultuur geworden is. Scepsis over elkaars functioneren door gebrekkige kennis over elkaar is veranderd in een aanpak waarin men elkaars kwaliteiten benut om tot een goed, vernieuwend resultaat te komen. Tijd, volhouden en open staan voor de ander zijn daarbij belangrijke factoren.

Omgevingsfactoren

Hoe het met een kind gaat heeft vaak te maken met de omstandigheden waarin een kind opgroeit. Samenwerking die alleen reageert op de uitingen van het kind hebben vaak beperkt of kortdurend effect. Het is aan te bevelen om in samenspraak met ouders ook de omgevingsfactoren rond het kind mee te nemen. Samenwerken met partners als wijkteam, jeugdgezondheidszorg is nodig om ook de problemen rond het kind in kaart te brengen en waar mogelijk te verlichten. Betrek dus zowel de kind- als de omgevingsfactoren bij de aanpak van problematiek.

Regelgeving is noodzakelijk om kaders te stellen en toezicht te kunnen uitoefenen. In de praktijk kan te rigide handhaven van de regels leiden tot beperking van mogelijkheden in complexe

situaties. Eerder luidde een van de adviezen uit het MAO-rapport: budgetten moeten poreuze randen hebben. Dat advies betrof vooral het deels mogen mengen van onderwijs- en zorgbudgetten. Dit advies kan doorontwikkeld worden door bestuurders en professionals, opnieuw in samenspraak met de ouders, meer mogelijkheden te geven om mensen en middelen uit verschillende domeinen te koppelen, en zich daar publiekelijk over te verantwoorden.

In de volgende fase van Met Andere Ogen is het formuleren van duidelijke doelstellingen nodig om snelheid van ontwikkelingen te bevorderen en om inzet van middelen te kunnen verantwoorden. De kennis die ontwikkeld is in de Community of Practice over monitoring geeft hiervoor goede handvatten. De doelstellingen moeten gekoppeld worden aan en afgestemd worden op de doelstellingen uit andere landelijke programma's uit het jeugd- en onderwijsdomein.

Gelijkwaardige netwerksamenwerking

Het is van belang om alle niveaus van samenwerking te zorgen voor regie. Duidelijkheid in de regiefunctie is een wens van velen. Bij een programma als Met Andere Ogen is sprake van netwerksamenwerking. Er is geen sprake van hiërarchie, maar van gelijkwaardigheid vanuit de eigen rol. Maar er is wel een partij nodig die het netwerk verbindt en de voortgang bewaakt. In de oorspronkelijke functie is die rol aan de gemeente toegedacht. Dat advies wordt gehandhaafd, maar het kan soms nodig zijn dat er in een regio een keuze wordt gemaakt dat één gemeente het voortouw neemt, zoals dat ook in de jeugdzorgregio's het geval is. Vanzelfsprekend kunnen samenwerkingsinitiatieven door iedere partner genomen worden, maar de regie kan het beste in de hand liggen van de lokale overheid vanwege de brede maatschappelijke functie.

Tot slot. Met Andere Ogen is een middel om te komen tot goede omstandigheden waardoor kinderen zich goed kunnen ontwikkelen naar vermogen. Er zijn mooie stappen gezet, er zijn piketpalen geslagen, maar de route is nog lang en de obstakels nog niet allemaal verdwenen. Eén ding heeft het programma tot op heden duidelijk aangetoond: het gewoon doen in de praktijk bevordert het leren en daarmee de ontwikkeling. Op naar de volgende fase!

onderwijs | zorg | jeugd
met andere
ogen
HET

HOOFDSTUK 2

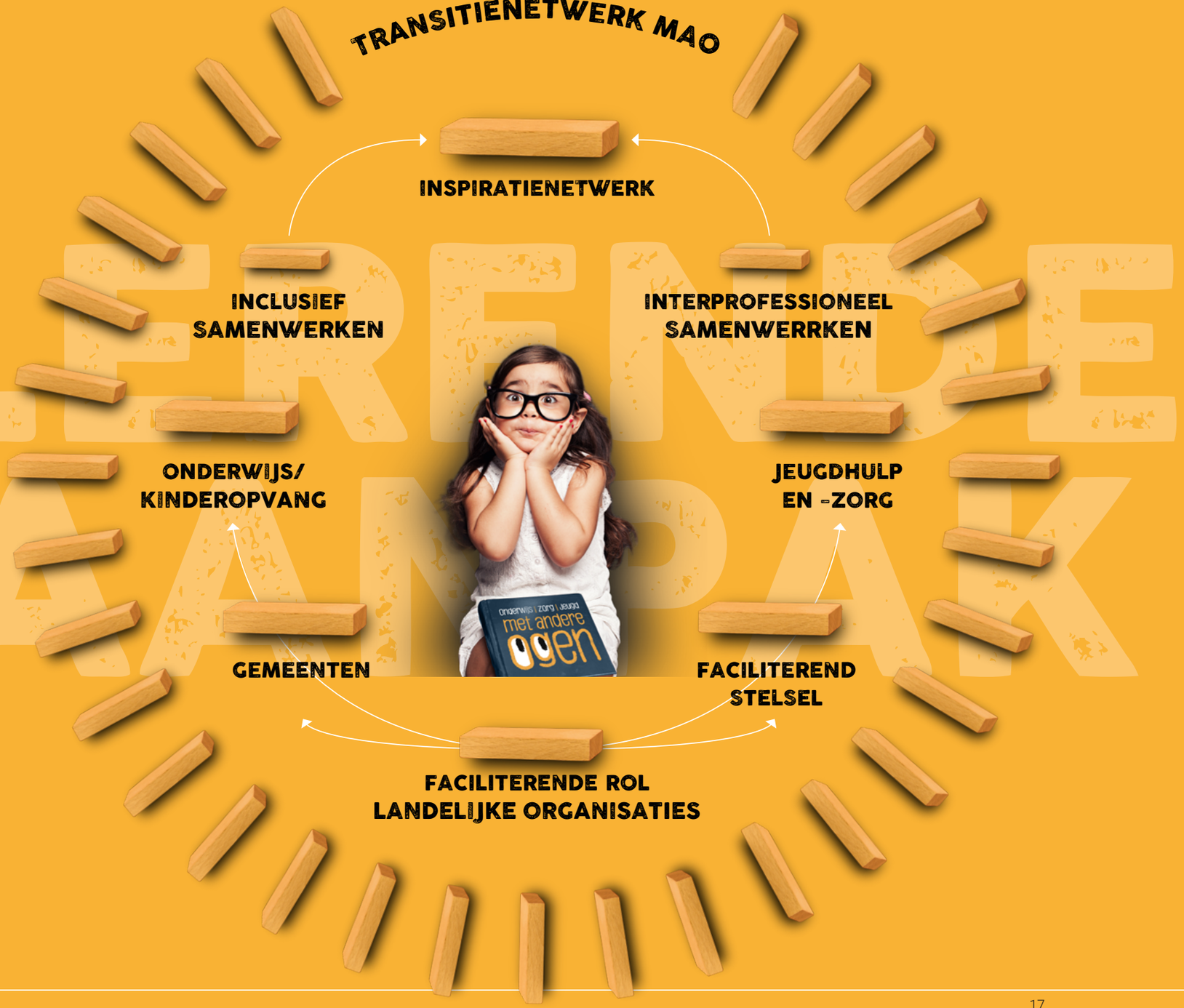

BOUWSTENEN VOOR HET VERVOLG

Inleiding

In dit hoofdstuk verzamelen we de bouwstenen die de basis zijn voor de doorontwikkeling van Met Andere Ogen. Ze zijn deels inhoudelijk en deels organisatorisch.

- Inspiratienetwerk
- Inclusief samenwerken
- Interprofessioneel samenwerken
- Faciliterende rol landelijke organisaties
  - Gemeenten
  - Onderwijs en kinderopvang
  - Jeugdhulp en -zorg
  - Faciliterend stelsel rol van landelijke overheid/departementen
- Lerende Aanpak
- MAO als transitienetwerk

Rode draden

De bouwstenen bevatten veel aanknopingspunten om te gaan doen en door te gaan op de ingezette aanpak! We halen er voor nu een aantal rode draden uit, met de aantekening dat we de komende maanden deze rode draden gaan verrijken en verdiepen.

- De praktijk in het inspiratienetwerk is de basis van MAO, dit netwerk verder verbreden en verdiepen
- Het realiseren van interprofessionele samenwerking, op alle niveaus in het ecosysteem en niveaus binnen organisaties (uitvoering, beleid, bestuur)
- Dit samenbrengen met het realiseren van inclusieve samenwerking
  - Ouders gelijkwaardige samenwerkingspartner
- Versterken van gemeenten in rolneming netwerkregie
- Opleiden van huidige professionals en toekomstig professionals om vanuit ontwikkelkansen van kinderen te redeneren en te werken
- Het realiseren van meer samenhang en doeltreffendheid in alle inspanningen vanuit partijen die opereren op het snijvlak van onderwijs, jeugd en zorg. Het werken aan een infrastructuur waarbij er wordt samengewerkt met oog op hetzelfde doel en de inspanningen elkaar versterken
- Het stelsel nog meer faciliterend maken aan de uitvoeringspraktijk, onder meer:
  - Ministerie van Sociale Zaken Werkgelegenheid betrekken.
  - Het bieden van experimenteerruimte in wetgeving. Het inbouwen van poreuze randen
  - Aan de slag met de stelselzaken, zoals ook in de laatste kamerbrief onderwijs zorg
- Vertrekken vanuit kinderrechtenverdrag (maar voorzichtigheid geboden: dat dit niet de enige legitimatie voor MAO wordt)
- Het realiseren van een lerende infrastructuur en het borgen van de geleerde lessen
  - Innovatie en energie koppelen aan verduurzaming
  - Goede lokale praktijken/experimenten uitwerken in landelijk beleid
  - Faciliteren dat er structureel tijd vrij wordt gemaakt om te mogen leren
- Met Andere Ogen is een transitieaanpak, waarin alle betrokkenen uit het ecosysteem samenwerken in netwerken.Transities hebben een lange tijd (10 jaar nodig) om impact te maken
- In de doorontwikkeling aandacht voor organisatie belangen en het werken aan de bedoeling. Hoe kunnen betrokkenen gemakkelijker verbinden tussen deze twee werelden. Hoe kan MAO faciliteren.
- De partners uit de beleidscoalitie, het landelijke deel van MAO, versterken hun faciliterende rol.

Bouwsteen Inspiratienetwerk

Waartoe

Zonder inspiratienetwerk geen gezamenlijke inspiratie - leren - denken, samen optrekken - verbinden - ontwikkelen van nieuwe praktijken door opvang, onderwijs, zorg en jeugdhulp.
De gezonde ontwikkeling van jeugdigen in een inclusieve veerkrachtige samenleving, vraagt een transformatie waarvoor het nodig is om over de eigen grenzen van onze organisaties en domeinen heen te kijken en op te trekken. Het vraagt doorbreken van het eigen blikveld en acteerveld. De afgelopen 2 ½ jaar heeft ons geleerd dat de aanpak Met Andere Ogen deze transformatie kracht heeft bijgezet, doordat het staat voor de bedoeling en het realiseren van de transformatie door inspiratie, dialoog en co-creatie. Nu is het nodig dat we ontwikkelen van 11 inspiratieregio's naar een landelijk inspiratienetwerk Met Andere Ogen. De transformatie staat nog in zijn kinderschoenen. Om deze tot wasdom te laten komen is een ecologisch netwerk nodig. Een netwerk waarin we lastige kwesties bespreekbaar maken om deze in samenhang en in co-creatie door te ontwikkelen naar nieuwe praktijken. Co-creatie die de knowhow, ervaringen en wijsheden van betrokkenen benut en productief maakt. Dit betekent dat het netwerk mensen en opvattingen niet uitsluit maar insluit. Waarin de stem van het kind telt, en we deze hoorbaar en zichtbaar maken bij alles wat we doen. Het inspiratienetwerk stimuleert de beweging door deze te modereren, te stimuleren en faciliteren totdat deze werkwijze in de regio's vanzelfsprekend is: opvang, opvoeding, onderwijs, jeugdhulp en zorg maken samen werk van veerkrachtige jeugdigen vanuit een gedeeld perspectief en verantwoordelijkheid.

Kortom Met Andere Ogen biedt het platform van een levend en elkaar versterkend netwerk dat voorbij gaat aan individuele/lokale belangen en standpunten en dat gaat voor de ontwikkelkansen van kinderen en jongeren zodat zij nu en later op een gezonde wijze deelnemen aan onze samenleving. Door de status van het netwerk, ontstaat er mandaat om te doen, omdat we laten zien wat werkt. Het netwerk kan helpen bij het inzichtelijk maken wat het oplevert om mee te doen met de beweging en ook mensen die nog niet meedoen anders te leren kijken.

Wat

- Met Andere Ogen, met ondersteunend programmabureau, werkt als een moderator voor de beweging en niet als de beweging zelf.
- De beweging, waar het inspiratienetwerk onderdeel van is, ontwikkelt en verspreidt bewustzijn en knowhow op dat wat voor de beweging bevorderd dan wel belemmerd is. Dit vraagt een lange termijn visie zonder '*quick fixes*' en 'one size fits all'-oplossingen.
- Er is een belangrijke behoefte vanuit het netwerk om door middel van peer-to-peer-contact (denk aan: buddy/coach/mentor/adviseur) constant met andere ogen naar je werk te blijven kijken en je niet te verliezen in de waan van de dag.
- Bestuurlijke dragers van het netwerk kunnen zorgen voor rugdekking op lokaal en regionaal niveau.
- Een landelijk (online) platform waar men vragen kan delen, waar je advies krijgt van andere entiteiten zonder belang in jouw regio (intervisie).
- Mogelijk maken van micro-experimenten en ontwikkelen van prototypen in bovenregionale

fieldlabs. In fieldlabs worden kwesties ingebracht en vanuit meervoudig perspectief onderzocht en oplossingen voor gevonden. Co-creëerders: onderwijs, zorg, opvang, jeugdhulp, samenwerkingsverbanden, gemeenten, onderzoekers.

- Landelijke platform voor delen van verhalen, dialoog- en co-creatie sessies, om vraagstukken en prototypen bij elkaar te brengen voor de (landelijke) doorontwikkeling of ter inspiratie en het samen puzzelen, experimenteren en van elkaar leren. Hierdoor weet iedereen wat er leeft en speelt zowel regionaal, bovenregionaal als landelijk.
- Inspiratie komt vanuit verschillende entiteiten, waaronder ook het verhaal van ouders en jeugdigen. Door zichtbaar te maken wat er gebeurt in het hele land, kunnen we leren, agenderen en bewegen.
- Faciliteren van verbindingen in het netwerk. Sturen op informeel contact en relaties. Denk hierbij ook aan de locatie WAAR je gaat vergaderen (de locatie kan weer inspiratie vormen om Met Andere Ogen te doen).

Waarbinnen

Het is van belang het groeiende inspiratienetwerk levend te houden, te faciliteren en te laten doorgroeien, met MAO als moderator en faciliteerder. Hiervoor zijn de volgende condities van cruciaal belang:

- Specifieke situaties (op microniveau) dienen voor het gezamenlijk belang (op macroniveau) en worden gebruikt voor leren en ontwikkelen.
- De beweging bouwt van onderop voor op wat er al is en is transparant en flexibel (niet voorschrijvend). Het is wel vrijwillig, maar niet vrijblijvend.
- Er is aandacht voor elkaar en voor gelijkwaardigheid,
- Continuïteit in betrokken deelnemers van het netwerk met ambassadeurs die de gewenste toekomst voorleven en doorleven: dragers/ondersteuners zijn beschikbaar voor de beweging. Randvoorwaarden (zoals te weinig mensen, tijd en geld) zijn geen excuus meer om niet met andere ogen te kijken.
- It takes a community to raise a child. Daarom is een meervoudig perspectief noodzakelijk, waarbij de beweging ruimte creëert om met lef te handelen.
- De bedoeling van MAO en het inspiratienetwerk is niet onderhandelbaar.

Waarmee

Er is vanuit visie en gelijke positie mogelijkheid om het gesprek met elkaar te voeren. Er is vertrouwen en lef nodig om geld te besteden daar waar het nodig is, ook wanneer dit domeinen overstijgt.
Hieraan ondersteunend zijn:

- Netwerkmoderatoren.
- Dynamisch platform, bijeenkomsten (Niet: ‘hier kan het niet’ Maar: ‘daar moet je zijn’).
- Een programmabureau om te:
  - Makelen & schakelen
  - Bijeenkomsten te organiseren en website/database bij te houden
  - Werksessies te faciliteren in de vorm van intervisie
  - Bundelen en borgen van initiatieven en fieldlabs.
- Enthousiaste en betrokken aanjagers en bestuurlijk ambassadeurs (ook: dragers - contactpersonen vanuit de ministeries/vng).
- Subsidie om bijeenkomsten te organiseren en website/database bij te houden.

Het inspiratienetwerk kan elementen delen die toepasbaar zijn voor iedereen die meedoet. Naast de zachte kant van storytelling, elkaar kennen, dezelfde taal spreken, werkt het om de harde kant ook te blijven belichten door te delen wat werkt, rugdekking te geven en invloed uit te

oefenen op de financiën. Belangrijk om zoveel mogelijk (gemotiveerde) mensen bij de beweging te laten aansluiten, zodat je als een olievlek invloed kan hebben op het (lokale) systeem wat nu niet past. **We willen van a naar b, via de wetten van b**. Als je de wetten van b mee ontwikkelt, ben je ook meer geneigd om ze mee uit te gaan voeren.

Wat niet

- Geen top down aanpak met piketpalen/KPI's.
- Trekken en sleuren daarvan komen mensen niet gemotiveerd in beweging. De beweging is vrij van protocollen en dingen die moeten.
- Geld moet niet de reden zijn om mee te doen aan een inspiratienetwerk. Geld en inspiratie mag gebruikt worden als middel, maar niet als doel.
- Denken in onmogelijkheden/aantrekken van doemdenkers
- Geen blauwdruk/copy cats: Wat werkt in regio X hoeft niet te werken in regio Y.
- Niet overtuigen maar inspireren: 'dit is hoe je het moet doen', maar het delen van werkzame elementen om toe te passen in eigen praktijk en onderzoekend leren.
- Het is niet van iedereen. Wat van iedereen is, is van niemand. Geen belangen-/meningenparadijs.

Ook lef hebben om dingen niet te doen! Als je echt wil veranderen is dit belangrijk. Het echt vastpakken van iets, niet laten afleiden door wet- en regelgeving en verschillen in culturen. Niet blijven praten zonder actie/doen. Niet los van elkaar bewegen, maar samen.

Hoe draagt dit bij aan de ontwikkelkansen van kinderen

Het inspiratienetwerk heeft indirect invloed op de ontwikkelkansen van kinderen, omdat het bijdraagt aan de lokale en regionale samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd. Door professionals te helpen die kinderen helpen en dit te delen, ontstaat er een landelijke stroomversnelling, zodat het niet uitmaakt waar je woont. We hebben lang geprobeerd om het kind in het systeem te krijgen en door het inspiratienetwerk dragen we bij door voor het kind buiten de kaders van het huidige systeem te werken.

Om álle kinderen, ook de kinderen die nu WEL in het systeem passen, te kunnen zien is een vergrootglas op de impact nodig. Het netwerk is een middel om álle kinderen te bereiken.

Impact op het vergroten van de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd:

- Betere afstemming lokaal/regionaal.
- Beter interprofessioneel samenwerken.
- Gezien/ondersteund voelen in de veelheid van ontwikkelingen.
- Net steeds opnieuw het wiel uitvinden - samen uitvinden.

Impact ontwikkelkansen van kinderen:
We vormen een ondersteunende en meedenkende gemeenschap die gaat voor de veerkracht en een gezonde ontwikkeling van kinderen door de situatie waarin kinderen opgroeien, leren en wonen te versterken. Een gemeenschap die oog en oor heeft voor kwesties van het kind, ouders en andere opvoeders. Dit alles voor een menselijkere en inclusievere manier van ondersteunen.

Terug naar overzicht bouwstenen

Hanny Voskuylen over het succesvolle jeugdbeleid van de gemeente Leeuwarden:

‘Geef de professionals de ruimte om het te doen‘

Verandering is een proces van lange adem. En verandering lukt alleen als je daar buiten het systeem mee begint. Dat zijn de belangrijkste lessen die Hanny Voskuylen geleerd heeft in haar lange loopbaan als beleidsambtenaar Onderwijs-Jeugd-Kinderopvang bij de gemeente Leeuwarden. Wil je iets veranderen, begin dan iets nieuws buiten het systeem, heel klein, en laat dat langzaam groeien. ‘Veranderfonteintjes’ noemt ze dat, in navolging van Thijs Homan, hoogleraar Implementation and Change Management bij de Open Universiteit. Als het werkt, wordt het vanzelf zo groot dat het systeem het in zich op wil nemen.

Vijftien jaar geleden zette de gemeente Leeuwarden de eerste stap op de weg die onlangs bekrachtigd werd in de beleidsnotitie *Kansen voor Kinderen 2*. Het eerste Integrale Kindcentrum (IKC), toen nog Brede School genoemd, werd opgericht in 2007. Inmiddels telt Leeuwarden dertig IKC’s waar een vergaande samenwerking tot stand is gekomen tussen kinderopvang en onderwijs met daaraan toegevoegd, en dat was nieuw, onafhankelijke jeugdondersteuners. De komende acht jaar verbindt de gemeente zich aan de verdere uitbouw van deze manier van werken.

Lange adem

Drijvende kracht achter dit beleid is Hanny Voskuylen. Hoewel zelf onderdeel van het systeem, kan zij ook goed buiten de bestaande kaders denken, door te zien wat er nodig is en dan in actie te komen. Hoe ze dat geleerd heeft? ‘Dat zit gewoon in me’, zegt ze. ‘Ik doorzie vrij snel wat er moet gebeuren. In de literatuur zoek ik dan naar bevestiging, bijvoorbeeld in de analyses van hoogleraar Thijs Homan of de celtheorie van Eckart Wintzen. Zo sprokkel ik van alles bij elkaar. En ik heb een lange adem. Als je dit wilt doen als mooie stap in je carrière, gaat het je niet lukken.’

Voskuylen zit vol met tips voor wie vroegtijdige, preventieve ondersteuning wil organiseren binnen het primair onderwijs en de kinderopvang. Ze wil die tips ook graag delen met anderen: ‘Laat iedereen die interesse heeft zich maar aanmelden, dan organiseren we een dag op de hei.’

Leestips van Hanny Voskuylen

- *De veranderende gemeente*, Thijs Homan (A&O fonds Gemeenten, 2019)
- *Macht en politiek handelen in organisaties*, Martin Hetebrij (Koninklijke van Gorcum, 2011)
- *Eckart’s Notes*, Eckart Wintzen (Lemniscaat, 2008)

Eén van haar meest opvallende stellingen: een gemeente is niet van de uitvoering. ‘Een gemeente stelt vast welke verandering er moet komen, maar het hoe is aan de professionals op de werkvloer. Het eigenaarschap moet zo laag mogelijk in de organisatie liggen. De gemeente kan dat faciliteren.’ Bijvoorbeeld door budget vrij te maken voor jeugdondersteuners die als vliegende brigade aan IKC’s worden toegevoegd en die vooral niet in dienst moeten zijn van de gemeente. ‘Als ze van de gemeente worden, worden ze onderdeel van het systeem, en dan werkt het niet.’

Niet praten, maar meten

Een van haar andere opvallende stellingen is dat je keiharde cijfers nodig hebt om beleid te laten werken. ‘De wereld draait om geld, dat is nu eenmaal zo. Om aan te tonen dat het werkt wat we doen hebben we dus data en cijfers nodig, en een doorwrochte methodiek. Heb je dat niet, dan blijft het bij *story telling*, dan verandert er niets. De kunst is om te laten zien: dit kost het, en dit levert het op, dit is het resultaat. Dat spel moet je leren spelen. Het is een kwestie van timing en van strategie. Je moet het belang daarvan niet onderschatten.’
Een van de pijlers van de beleidsnotitie *Kansen voor Kinderen 2* is dan ook een eindmeting over de inzet van jeugdondersteuners, gemaakt door Sinzer BV, waarin de precieze effecten van deze inzet zowel inhoudelijk als financieel, worden gepresenteerd. En er is een methodiekbeschrijving gemaakt door NHL Stenden Hogeschool. Ook de uitvoering van deze beleidsnotitie zal de komende acht jaar nauwkeurig worden gemonitord. ‘Alleen zo lukt het dat het systeem de verandering uiteindelijk in zich opneemt. Niet door te praten, maar te meten, en de professionals de ruimte geven het te doen.’

De notitie Kansen voor Kinderen 2, de Eindmeting en de Methodiekbeschrijving zijn te downloaden op de website van Met Andere Ogen en te vinden op www.ikc-leeuwarden.nl.

Heb je interesse om een dag met Hanny Voskuylen van gedachten te wisselen over de inzet van jeugdondersteuners, of een variatie daarvan, binnen het onderwijs en kinderopvang, vanuit het perspectief van een gemeente? Laat het ons weten via metandereogen@vng.nl. Bij voldoende belangstelling prikken we dan een dag.

This week's
CAN do's:
This week's
MUST do's:
What do we want to know about?
Hundred Millions
HM
100,000,000

Bouwsteen Inclusief samenwerken

In de voorliggende periode is gewerkt aan een onderbouwing en is met tal van mensen gesproken uit het MAO netwerk: professionals, onderzoekers, ouders. Er is gezocht naar een wetenschappelijke onderbouwing en theorieën over de samenwerking tussen ouders, professionals en beleid.

De praktijk laat zien hoe lastig het is om deze samenwerking voor elkaar te krijgen. Er zijn veel professionals met elk hun eigen perspectief, en er zijn ouders, die allemaal verschillend en soms lastig zijn. Maar hoe ingewikkeld ook, het werken aan een inclusieve samenwerking is hard nodig. Allereerst in de gesprekken rond het individuele kind, en ten tweede bij de ontwikkeling en evaluatie van beleid.

Bij het verbeteren van de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd vormen ouders een belangrijke partij. Verbetering is gericht op de ontwikkelkansen van het kind en ouders kennen hun kind het beste. Het perspectief vanuit de ouders is onmisbaar in het vraagstuk om het kind, maar zeker ook in trajecten waar visie en beleid ontwikkeld wordt.

Professionals hebben hun eigen netwerken in de regio, hun eigen overlegtafels en hun eigen vertegenwoordigende organisaties. Ouders zijn veelal op zichzelf aangewezen. Het is dan ook niet vanzelfsprekend dat ouders een plek aan tafel hebben en een gelijkwaardige overlegpartner zijn. Dit moet anders! De landelijke ontwikkelingen binnen passend onderwijs onderschrijven dit, evenals de komst van ouder- en jeugdsteunpunten bij de samenwerkingsverbanden. Werken aan een stevig geborgde positie van ouders mag dan ook niet ontbreken op de nieuwe werkagenda van MAO.

Waartoe

Inclusief samenwerken is een noodzakelijke voorwaarde om het kind centraal te stellen en te kunnen doen wat nodig is. Dit is de basis voor het samenwerken aan een bij het kind passende ontwikkeling en te realiseren wat daarvoor nodig is. Inclusief samenwerken is noodzakelijk gezien het Kinderrechtenverdrag en het VN-Verdrag Handicap. Het stimuleren van de ontwikkeling van kinderen heeft meer ogen, en een ander gesprek nodig. Het moet gaan over de brede ontwikkeling van kinderen en om een gelijkwaardige samenwerking tussen de verschillende partners. Alleen dan kunnen alle kinderen meedoen.

Ouders zijn in de eerste plaats vader en moeder van hun eigen kind. Zij willen een gezond toekomstperspectief voor hun kind om hun kind uiteindelijk met een gerust hart los te kunnen laten. Wanneer in dit streven (aanvullende) professionele ondersteuning nodig is, vormen de ouders ook ‘kenner van het kind’. Ouders leveren met deze kennis een inbreng die van groot belang is bij het vormgeven van adequate begeleiding en ondersteuning. Ouders vormen, samen met het kind, het knooppunt waar alle hulp samenkomt. Dit zorgt voor ‘systeemkennis’ en maakt het mogelijk om inzichtelijk te maken wat de cumulatieve inbreng van verschillende professionals voor effect heeft. Dit inzicht is waardevol bij het ontwerp van de ondersteuning van het kind, maar ook voor de ontwikkeling van beleid om ondersteuning te verbeteren.

- Gelijkwaardig samenwerken met ouders moet een belangrijke competentie zijn in ieders beroep. Het moet volstrekt logisch zijn om samen op te trekken met ouders. Dit geldt voor alle beroepsbeoefenaars in het ecosysteem rondom het kind.
- Voor ouders ligt er een opgave om zich te ontwikkelen in hun rol als kenner van het kind en kenner van het 'systeem in samenhang'. Hiervoor is een infrastructuur nodig die overeenkomsten heeft met die van de professional. Deze infrastructuur bevat onder meer levendige community's van ouders, aanbod voor ontwikkeling en professionalisering en duurzame, vertegenwoordigende organisaties, waarbij het faciliteren van ouders om inbreng te kunnen leveren.
- Het kind vormt het vertrekpunt bij het vormgeven van ondersteuning, niet het systeem. Het beste motto daarbij is 'doen wat nodig is' en niet 'doen wat vanuit de regels moet'. De ondersteuning moet en kan veel simpeler. Het kind, de ouders en de professionals moeten ruimte ervaren om samen, op een gelijkwaardige manier de ondersteuning vorm te geven. In de systeemwereld domineert de reflex van grip en controle. Deze reflex moet voldoende tegenmacht krijgen. Deze tegenmacht ontstaat als ouders en professionals samen duidelijk maken wanneer de reflex van grip en controle een belemmering vormt om te doen wat nodig is of leidt tot schadelijke effecten voor het kind.
- Inclusief samenwerken vraagt om een stevige aanpassing van de opleidingen en deskundigheidsbevordering. De professionele blik vraagt om verandering en het zorgen dat professionals zich handelingsbekwaam gaan voelen.

Wat?

Aan de kant van ouders moet gewerkt worden aan de infrastructuur die ervoor zorgt dat ouders beter in staat worden gesteld hun inbreng te leveren. Belangrijk daarbij is het inrichten van een ondersteuningsstructuur voor de lokale en regionale ouder- en jeugdcommunity'. In deze ondersteuningsstructuur is aandacht voor scholing en professionalisering, zodat ouders zich kunnen ontwikkelen in hun rol als gelijkwaardig gesprekspartner. Ook moet uitgewerkt worden wat een eenduidige en passende vergoeding is voor ouders voor de werkzaamheden die zij verrichten bij beleidsontwikkeling lokaal en regionaal. Onderzoek manieren hoe en welke informatie van ouders betrokken kan worden ten behoeve van beleidsontwikkeling.
Landelijk moet overzicht bestaan in de mate waarin de vertegenwoordiging van ouders en jeugd een landelijke dekking heeft en de mate waarin de ondersteuningsstructuur goed functioneert.

Aan de kant van de professionals is het belangrijk om te werken aan preventieve ondersteunende communicatie naar ouders. Vroegtijdig, ook binnen voorschoolse voorzieningen. Leg als professionals het waarom uit als je iets doet. Dit maakt expliciet vanuit welke norm wordt bepaald welke ondersteuning nodig is. In de infrastructuur van de professional is het belangrijk dat er ruimte komt om te leren over gelijkwaardig samenwerken met ouders. Dit kan in de vorm van opleiding, maar ook in de vorm van intervisie tussen professionals onderling. In functieomschrijvingen, beroepsbeelden, arbeidsvoorwaarden.

Waarmee?

Om inclusief samenwerken verder te brengen is het netwerk van MAO nodig. Centraal kan informatie samengebracht worden, zoals nu ook de website www. Aanpakmetandereogen.nl deze functie vervult door goede voorbeelden te delen, kinderen met een ondersteuningsbehoefte in beeld te brengen. Samen een netwerk vormen, maakt dat je bij je connecties kennis kunt ophalen, steun en advies kunt krijgen. Tot slot is MAO belangrijk om te kunnen blijven agenderen wat er nodig is om inclusieve samenwerking en een inclusieve samenleving te realiseren.

Meer weten over wetenschappelijke onderbouwing en theorieën over inclusief samenwerken? Astrid van der Kooij heeft dit op een rij gezet. Het artikel biedt aanknopings-punten en werkzame elementen voor het vormgeven van inclusief samenwerken. Zin om aan de slag te gaan, lees dan verder!

Terug naar overzicht bouwstenen

Bouwsteen Interprofessioneel samenwerken

Werkagenda 2022-2024

Inleiding

Halverwege 2021 is de Beroepsvereniging voor Professionals in het Sociaal Werk (BPSW) betrokken bij het programma Met Andere Ogen als kartrekker van de bouwsteen ‘Interprofessioneel samenwerken’. De kernboodschap is ‘het is noodzakelijk dat ouders, onderwijs, zorg en jeugd samen optrekken rondom het ecosysteem van het kind’ (Peters, 2020).

Er liggen nog voldoende kansen om professionals in staat te stellen om met elkaar te leren en samen een netwerk te vormen. Dát is een belangrijk transitievraagstuk waarmee we in 2021 een start hebben gemaakt en dat een vervolg moet krijgen in 2022-2024. Dat doen we in samenwerking met de samenwerkende beroepsverenigingen NVO, NIP, Ingrado en Zorg voor de Jeugd.

Totstandkoming Canvas

Vrijdag 24 september tijdens de ‘Samen-Doen-Dag’ is er onder leiding van directeur Jan Willem Bruins (BPSW) het Canvas van de bouwsteen tot stand gekomen in samenspraak met professionals, beleidsadviseur en vertegenwoordigers uit de verschillende werkvelden. Het Canvas heeft geleid tot deze werkagenda 2022-2024, waarin de gewenste situatie geschetst wordt.

Waarom interprofessioneel samenwerken?

Het is een evident belang maar professionals die werken met jeugdigen en ouders worden vaak opgeslokt door de waan van de dag. Het is belangrijk om vanuit verschillende domeinen samen te werken om te voorkomen dat professionals verschillende sporen bewandelen. Professionals kunnen door kennis te delen hun aanbod voor jeugdigen versterken en betere resultaten met hen behalen.

Welke condities zijn er noodzakelijk?

In opleidingen voor jeugdprofessionals wordt aandacht besteed aan) werkzame factoren van interprofessioneel samenwerken en attitudevorming. Daarnaast wordt op de werkvloer de samenwerking tussen professionals uit verschillende domeinen (word) gefaciliteerd met tijd en ruimte door directies en teamleiding. Professionals zijn zich bewust van het belang van vertrouwen in een werkrelatie en weten wat er nodig is om dit op te bouwen. Ze krijgen van directie en teamleiding tijd om te investeren elkaar te leren kennen.

Professionals brengen ondersteuningsvragen van jeugdigen, samen met hun ouders, zo vroeg mogelijk in kaart en geven aan wat (en wie) ze nodig hebben voor begeleiding op maat. Ze onderbouwen dit met actuele kennis over de ontwikkeling van jeugdigen. Professionals uit verschillende domeinen krijgen op de werkvloer de gelegenheid om deze kennis uit te wisselen en investeren in het leren kennen van elkaars beroepsspecifieke taal.

Professionals gebruiken de goede voorbeelden van interprofessionele samenwerking in Integrale KindCentra en Wijkteams waar professionals vanuit verschillende domeinen elkaar snel kunnen vinden. Een mogelijkheid om dit te doen is door het uitwisselen van casuïstiek. Regionale netwerken lenen zich hier ook goed voor. Deze uitwisseling kan inspiratie opleveren om interprofessioneel werken in de eigen werksituatie te verbeteren en hiermee de zorgroutes voor jeugdigen te verkorten.

Het verzamelen van data waarin de ontwikkeling van jeugdigen in kaart gebracht wordt en het uitwisselen hiervan tussen professionals uit verschillende domeinen heeft een positieve invloed op het samen (met ouders en jeugdige) monitoren van de ontwikkeling van jeugdigen, de ondersteuning hier samen op afstemmen en het bereiken van goede resultaten.
De vragen en oplossingen van jeugdige en ouders moeten voor professionals het vertrekpunt zijn. Hun privacy dient gerespecteerd te worden maar hoeft in een goede en transparante samenwerking geen belemmering te zijn. De stappen van de meldcode, in geval van zorgen omtrent veiligheid, zijn voor professionals uit verschillende domeinen bekend. Er is goede afstemming tussen professionals over verantwoordelijkheden hieromtrent waarbij ouders en jeugdige worden betrokken.

Hoe draagt interprofessioneel samenwerken bij aan het vergroten van ontwikkelkansen van kinderen?

Door een goede interprofessionele samenwerking kunnen professionals sneller passende begeleiding en ondersteuning voor jeugdigen en hun ouders mogelijk maken.

Plan van aanpak

Richting bepalen:

- Professionals die bij jeugdigen betrokken zijn bespreken in een vroeg stadium met ouders en jeugdige de beschermende en belemmerende factoren in de ontwikkeling van de jeugdige en maken een gezamenlijk plan van aanpak. Hierbij wordt het netwerk van jeugdige en gezin betrokken.
- Professionals stellen met jeugdige en ouders haalbare doelen op en evalueren deze op gezette tijden.
- Professionals streven naar helderheid over rollen en verantwoordelijkheden

Inrichting

- Scholen nodigen professionals uit verschillende domeinen uit om aan te sluiten voor multidisciplinaire besprekingen van jeugdigen
- Professionals uit onderwijs, jeugdhulp of jeugdzorg krijgen van directie en teamleiding de gelegenheid om hun kennis en expertise te delen met samenwerkingspartners die vanuit verschillende domeinen bij dezelfde jeugdige en ouders betrokken zijn. Er is in organisatie aandacht voor attitudevorming waarbij professionals een ‘lerende houding’ aan kunnen nemen.
- In netwerken (aan de hand van casuïstiek) oefenen professionals in het innemen van elkaars perspectief met betrekking de begeleiding en ondersteuning van jeugdigen en ouders.
- Professionals die interprofessioneel samenwerken krijgen hiervoor tijd en ruimte van directie en teamleiding.

Wat doen we niet?

Professionals richten zich niet uitsluitend op hun eigen kennis en expertise en de afgebakende opdracht van hun organisatie. Professionals verliezen zich niet in administratieve en bureaucratische procedures. Professionals vergeten de ouders niet actief te laten participeren.

Welke middelen hebben we nodig?

Professionals die vanuit verschillende organisaties werken met jeugdigen en ouders hebben collectieve en flexibele financiering nodig. Directies en teamleiding kunnen hiermee in een vroeg stadium interprofessionele samenwerking organiseren en dit faciliteren zolang de jeugdige en ouders dit nodig hebben.

Terug naar overzicht bouwstenen

Bouwsteen Faciliterende rol landelijke organisaties

Inleiding

De ‘Dikke van Dale’ leert ons dat een stelsel een doelmatig samenhangend geheel is, en facilitering datgene wat dat doelmatige geheel mogelijk maakt. Deze bouwsteen beschrijft hoe een samenhangend geheel ontstaat, blijft en groeit, en maakt concreet welke bijdrage de verschillende partijen in de komende jaren leveren om de ontwikkelkansen van kinderen verder te vergroten.

Binnen het programmateam en de stuurgroep zijn er vier ‘bloedgroepen’ te onderscheiden, welke samen geleid hebben tot de doelmatige samenhang, zoals bedoeld in de ‘Dikke van Dale’:

1. De bloedgroep gerelateerd aan onderwijs- en kinderopvangpartijen (BMK, BK, PO-Raad, VO-Raad, MBO-Raad, Netwerk LPO, Sectorraad SWV VO, Sectorraad GO, AOB, CNV en AVS).
2. De partijen gerelateerd aan jeugdhulp en jeugdzorg (Jeugdzorg Nederland, VGN, GGD GHOR Nederland, Actiz Jeugd, GGZ Nederland, Sociaal Werk Nederland).
3. De ouderpartijen (Ouders & Onderwijs, Ieder(in), Balans).
4. De ‘bloedgroep’ gemeente (VNG).

Naast deze bloedgroepen maakten het NJI en de ministeries OC&W en VWS deel uit van de Coalitie.

Alle coalitiepartijen hebben aangegeven het sterke netwerk te willen behouden en uit te bouwen. Het is een plek waar sprake is van verbinding en uitwisseling en voor meerdere partijen is het een infrastructuur geworden waar de ‘bloedgroepen’ kinderopvang/onderwijs, zorg, gemeenten en ouders elkaar meer en meer vinden bij de grote opgaven waarvoor we staan. Elke ‘bloedgroep’ heeft een proces doorgemaakt om als groep meer te verbinden en af te stemmen. De volgende stap die we willen maken is een steviger uitwisseling en verbinding tussen de diverse ‘bloedgroepen’.

De beweging wordt door alle coalitiepartijen ondersteund, maar binnen de diverse partijen is er wel een verschil in de rol die wordt genomen. Coalitiepartijen zien voor de doorontwikkeling een uitsplitsing van dragers/trekkers en een groep ambassadeurs als een mogelijkheid. In de verschillende deelhoofdstukken van deze bouwsteen is dit al te herkennen.

Gemeenten

Waartoe?

De VNG is, samen met de PO-raad, één van de aanjagers geweest bij de totstandkoming van de beweging die heeft geleid tot het programma Met Andere Ogen. Gemeenten zijn volwaardig partner in een lokaal netwerk van zorg- en onderwijspartijen. Dit vindt zijn formele (en verplichte) vorm in de OOGO’s[2] en de LEA’s[3] maar, uiteindelijk gaat het om de motivatie en drive van mensen en organisaties die werkelijke samenwerking in beweging brengen.

[2] Op Overeenstemmingsgericht Overleg, wettelijke verplichting jaarlijks voor gemeenten en samenwerkingsverbanden.
[3] Lokaal Educatieve Agenda, wettelijke verplichting voor gemeenten, schoolbesturen, kinderopvang om invullen te geven aan Gemeentelijk Onderwijsachterstanden Beleid (GOAB).

In de komende jaren zijn er volop mogelijkheden voor een versteviging van de rol van gemeenten. De beschikbaarheid van middelen voor bestrijding van de gevolgen van corona voor kinderen (NPO-middelen, Nationaal Programma Onderwijs en steunpakketten mentaal welzijn voor jongeren) geven een boost voor de samenwerking tussen onderwijs, zorgpartijen en gemeenten zijn. Hierdoor zit er wat 'smeerolie in het systeem', waar de gesprekken in de afgelopen jaren al te vaak gekenmerkt werden door 'jij hebt geen geld – ik heb geen geld'. Gemeenten zien hierdoor kansen om in de komende periode met tijdelijk geld een structurele basis voor betere samenwerking te leggen.
Dit leidt tot een inclusief dekkend netwerk voor alle jeugdigen. Hier zien gemeenten een duidelijke rol voor Met Andere Ogen: voor de kracht van de beweging, de inbreng van de al de geleerde lessen en de doorontwikkeling van het programma.

Er is een verschil tussen welke rol de lokale gemeenten in de komende jaren nemen en welke ondersteuning dit vraagt van de Vereniging van Nederlandse Gemeenten. De VNG is één van de vele partijen voor het bepalen van de koers voor de jeugdzorg, passend onderwijs, hervormingsagenda jeugd etc. Deze strategische component is en blijft een van de kerntaken van de VNG als belangenbehartiger.

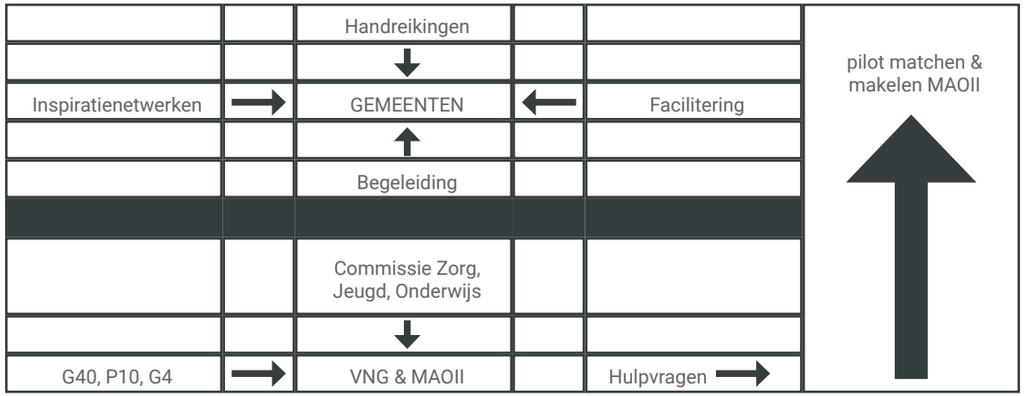
De werkagenda van de VNG voor de komende jaren moet eraan bijdragen dat het veelvoud aan programma's, ambassadeurs, aanjagers, regioadviseurs etc. die nu in het Sociaal Domein lopen worden omgezet in één bredere opgave. In dat kader werkt de VNG aan het (interne) ondersteuningsprogramma Sociaal Domein. De infrastructuur van Met Andere Ogen is een vehikel dat benut kan worden om gemeenten en hun partners te ondersteunen en te begeleiden. Het zal zich moeten verhouden tot bovengenoemd ondersteuningsprogramma.

Het ondersteuningsprogramma Sociaal Domein leidt ertoe dat gemeenten hun regierol of netwerkrol verstevigen. Het lokale werkveld is spelbepaler en gemeenten zijn netwerkpartner die een regierol pakken die past bij de lokale situatie. Op deze wijze sturen zij mee aan de lokaal te ontwikkelen visie en laten zij de eigen beleidsafdelingen aansluiten om de samenwerking tussen onderwijs en zorg optimaal vorm te geven.
Samenvattend zijn er twee ingrediënten voor deze bouwsteen:

1. Integrale wijze van werken op de programma's in het sociaal domein
2. Ondersteuningsstructuur/ netwerk voor alle leden.

Wat?

Gemeenten ondersteunen is de kerntaak van de VNG. Concreet is het doel om een dienstverlenende structuur op te zetten waarbij Met Andere Ogen aansluit op de infrastructuur van de VNG, op een manier waarop de ondersteuningsbehoefte van gemeenten inzichtelijk gemaakt kan worden. Aan de ene kant is er de wens om het inspiratienetwerk uit te blijven breiden, daarnaast is er nieuwsgierigheid in gesprek te gaan met gemeenten waar de beweging nog niet is gestart. Onderstaande pilot is een schematische weergave van een nieuwe ondersteuningsstructuur.

Terug naar overzicht bouwstenen

Onderwijs en kinderopvang

Waartoe?

De coalitiepartijen blijven de doelstelling van Met Andere Ogen omarmen dat de ontwikkelkansen van kinderen vergroot worden door een goede samenwerking tussen onderwijs en zorg. De strategische koers van inspireren, agenderen en bewegen zijn de leidende principes voor het vervolg van de beweging. De beleidsagenda's van alle coalitiepartijen worden gekenmerkt door een zekere mate van inclusie. De werkagenda van MAO is niet strikt gericht op het realiseren van inclusie, maar op het vergroten van de ontwikkelkansen van kinderen door 'met andere ogen' te kijken naar wat er mogelijk is. Onderwijspartijen willen nog meer delen, verbinden en zien de eigen infrastructuur en van MAO als geschikt vehikel.

De onderwijs-kinderopvangsector streeft naar een ononderbroken ontwikkeling van alle kinderen van 0 tot 18 jaar. De weg naar inclusiever onderwijs volgt de landelijke beweging naar een inclusieve samenleving. Dit vraagt om een verdere samenwerking tussen onderwijs, kinderopvang, jeugdhulp en gemeenten. Het leidt ertoe dat 'speciaal gewoon wordt' en de verschillen tussen regulier en speciaal verkleind worden.

Wat?

Als bouwsteen naar de komende jaren pakken de kinderopvang- en onderwijspartijen de volgende zaken op of bouwen zij verder op de ingezette koers:

- De infrastructuur van MAO blijven benutten en verbinding leggen met andere relevante infrastructuren, zoals het Steunpunt Passend Onderwijs. De samenwerkingsverbanden voor Passend onderwijs nemen graag een duidelijke rol in de komende jaren om de ambities te verwezenlijken. Concreet worden de samenwerkingsverbanden PO/VO direct betrokken in de kwartiermakerfase in het komende half jaar. Samenwerkingsverbanden zien zichzelf als sleutelspelers in het systeem. Vertegenwoordiging voor beide organisaties loopt via Netwerk LPO en Sectorraad swv vo.
- De adviezen van René Peeters zijn voor de onderwijspartijen nog steeds waardevol. Het zijn belangrijke principes waar de komende jaren nog aandacht voor nodig is (poreuze randen, interprofessionele samenwerking, regie gemeenten, jeugdhulp op school).
- De kinderopvang is actief in de eigen sector, maar zoekt naar concretisering over een mogelijke rolneming in de beleidscoalitie. De kinderopvangsector sluit enerzijds direct aan op de lokale praktijk, maar wil MAO verbinden met de beroepsvereniging en ziet het ministerie van SZW ook actief participeren in het vervolg. De huidige good practices van inclusieve kinderopvang vragen ook om een duidelijk podium. Het 6-partijen-overleg is de plek waarin afgestemd wordt tussen Jeugdzorg NL, gemeente, PO-Raad en de Kinderopvang. De verbinding tussen dit gremium en die van MAO is van belang voor de ondersteuningsstructuur van MAO.
- De professional op de werkvloer 'Met andere ogen laten kijken': de onderwijspartijen nemen graag de uitdaging aan om deze professionals beter mee te nemen. De schoolleider speelt hierbij een cruciale rol. De coalitiepartijen willen de schoolleiders via de AVS nauwer betrekken.
- Om de ontwikkelkansen van kinderen echt te vergroten is huisvesting een belangrijke component. Onderwijspartijen en kinderopvang benadrukken het belang van gezamenlijke huisvesting en de invloed op de huisvestingsagenda van gemeenten en schoolbesturen. De voorbeelden van regulier en speciaal onderwijs in één gebouw, met ondersteuning jeugdhulpverlening en met expertisedeling tussen SO/VSO – regulier – jeugdhulp laten het effect van strategisch huisvestingsbeleid zien.

Met andere ogen is een beweging die meer en meer uitgedragen wordt door alle coalitiepartners. Deze partijen zien de beïnvloeding van het curriculum van de vooropleiding voor professionals in onderwijs en kinderopvang als opgave voor de komende jaren. Als we iets anders willen, dan moeten we ook anders opleiden!
Een boegbeeld helpt de achterban om de beweging te faciliteren, de 'bloedgroep kinderopvang-onderwijs' heeft dit als versterkend ervaren.

Terug naar overzicht bouwstenen

Jeugdhulp en -zorg

Verbinden en versterken

Waar staan we als zorgpartners aan het einde van de eerste fase MAO?

We zien – mede door de afgelopen covid-crisis - ongewenste maatschappelijke ontwikkelingen: de (mentale) gezondheid van de jeugd gaat achteruit en de kansenongelijkheid neemt toe. Met elkaar kunnen we een belangrijke bijdrage leveren aan het gezond, veilig en kansrijk laten opgroeien van onze jeugdigen. Ongeacht hun achtergrond willen we dat jeugdigen zich ontwikkelen tot zelfstandige, gezonde en gelukkige volwassenen. En dat lukt alleen als we het samen doen.

Het gedachtengoed van MAO is (enigszins) bekend bij de achterbannen van zorgpartijen, maar mag (moet) nog veel meer uitgebreid worden richting bestuurders van de organisaties en de daarin werkzame professionals. Er liggen ook kansen in de verbinding van MAO met Nationaal Programma Onderwijs of het Platform Zorg voor Jeugd en Corona.

Rode lijnen: doorgaande ontwikkeling & interprofessionele samenwerking

Samen zijn schoolbesturen en gemeenten met hun jeugdgezondheidszorg en jeugdhulppartners verantwoordelijk voor een sluitend aanbod aan ondersteuning voor kinderen/ jeugdigen en hun ouders/gezinnen. Om alle kinderen optimale kansen te bieden, is het belangrijk dat er een goede samenwerking is tussen het kind, ouders, onderwijs, gemeenten en aanbieders van jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp. We willen immers allen dat er naadloze aansluiting is tussen de verschillende onderwijstypen/fasen en uiteindelijk de arbeidsmarkt. De interprofessionele samenwerking die hierbij nodig is, gaat verder dan afstemming van werkzaamheden en wederzijds verwijzen. Kansen waarmaken betekent integrale samenwerking waarbij de ononderbroken ontwikkeling van het kind centraal staat.

Vervolg: preventieve werkagenda zorgpartners

Het kind en de ouders die dat nodig hebben krijgen passende onderwijsondersteuning, preventieve jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp zo dichtbij mogelijk. Dit betekent in principe in de eigen regio en zo veel mogelijk vlakbij huis. Inclusief onderwijs veronderstelt dat deelname aan het reguliere onderwijs - waar nodig - wordt ondersteund met jeugdhulp, zorg en onderwijsondersteuning vanuit het speciaal onderwijs. Zo krijgt ieder kind een passende plek: regulier waar het kan, speciaal waar het moet. Samenwerkingsverbanden passend onderwijs, gemeenten en jeugdhulp- en zorgpartijen werken hiervoor samen met het kind en zijn/haar ouders/verzorgers passende onderwijszorgarrangementen uit.

Regio's waar de samenwerking nog onvoldoende in beweging komt, worden extra ondersteund. Zorg- en jeugdhulppartijen moeten onderdeel zijn van de regionale setting. Hier ligt met name de opgave tot integreren van de regionale zorg- en jeugdhulppartijen bij bestaande (gemeentelijke) overlegstructuren. Dit alles vanuit een gedeelde visie op passende ondersteuning en met de nodige lef. Om bovenstaande te kunnen bewerkstelligen, is het belangrijk om:

- bijeenkomsten voor uitvoerende professionals over samenwerking onderwijs/ zorg in de praktijk te organiseren;
- Bijeenkomsten te organiseren vanuit de zorg-/jeugdhulpbranches voor leden om goede voorbeelden te delen en hen te informeren over mogelijkheden;
- beroepsverenigingen samen te brengen en te verbinden aan de coalitie;
- Kennis en ervaringen uit te wisselen over hoe de verschillende zorg- en jeugdhulppartijen regionaal samen kunnen optrekken en elkaar kunnen vertegenwoordigen in regionale netwerken.
- multidisciplinaire kenniskennisbijeenkomsten te organiseren voor professionals;
- meeloopprogramma's tussen professionals en sectoren te organiseren;
- experimenteerruimte te creëren om de samenwerking plus herkenbaarheid/zichtbaarheid van preventieve jeugdgezondheidszorg en jeugdhulp op school te vergroten.

Terug naar overzicht bouwstenen

Faciliterend stelsel rol van landelijke overheid/ departementen

De rol van landelijke overheid/departementen

Eigenaren: Natalie Jonkers, Bas Wesseldijk

Onder andere in het regeerakkoord (2017) zijn afspraken gemaakt over het realiseren van verbeterde en eenvoudiger financiering en organisatie van onderwijs in combinatie met zorg. Hier is de afgelopen jaren door OCW en VWS gezamenlijk aan gewerkt.

Hierbij speelt een grote rol dat het onderwijs en de zorg nu worden georganiseerd en gefinancierd vanuit verschillen stelsels op basis van meerdere wetten. In brief van 12 juli 2021 zijn de bewindslieden van VWS en OCW ingegaan op deze stelsels van onderwijs en zorg, welke knelpunten er nog zijn en welke oplossingsrichtingen geformuleerd kunnen worden.

De aanpak met Andere Ogen heeft met haar agenderingsrol een belangrijk rol gespeeld bij het agenderen van deze knelpunten en oplossingsrichtingen.

Waartoe?

In de dagelijkse praktijk wordt het verschil tussen de stelsels door professionals en organisaties overbrugd en werkt men samen met ouders aan de ontwikkeling van kinderen. In veel gevallen gaat dit goed, maar dit is niet altijd vanzelfsprekend. Door de verschillen in (bekostigings) systematiek, kenmerken, culturen en inspectiekaders kost het de professionals en organisaties te veel tijd en overleg waar kinderen en ouders niet bij gebaat zijn. De reikwijdte en interpretatie van regels is niet altijd duidelijk of bekend. Daarnaast is er sprake van een grijs gebeid tussen onderwijs en zorg, waarvan niet duidelijk is wat er mag en waarbinnen niet altijd helder is voor wie een specifieke handeling op dat moment verantwoordelijk is.

Sinds eind 2018 werken de ministeries van OCW en VWS samen vanuit een gemeenschappelijke visie aan een gezamenlijke agenda om de ontwikkelingskansen van kinderen met een ondersteuningsbehoefte te verbeteren. De ministeries stimuleren dat ook lokaal/regionaal samen wordt gewerkt door gemeenten, onderwijs en kinderopvang vanuit de verschillende wettelijke opdracht. Binnen Met Andere Ogen, dat door de ministeries wordt gefaciliteerd en gefinancierd, zijn hier hele mooie voorbeelden van te zien.

Wat?

Er zijn hierbij nog verschillende knelpunten:

a. Verschillende stelsels met verschillende maatschappelijke opgaven
b. Verschillende regio-indelingen
c. Ontbreken van regie
d. Discussie over wat onder onderwijs en wat onder zorg valt
e. Verschillende toezichthouders op locaties waar zowel onderwijs als zorg geboden wordt
f. Specifieke knelpunten MBO
g. Specifieke knelpunten residentieel onderwijs en zorg

Het rapport *Ontwikkelen over de grenzen heen* dat is opgesteld door AEF in opdracht van Met Andere Ogen stelt dat er op dit moment geen sprake is van een overkoepelende bedoeling in de wetten, ondanks dit vanuit de beleidstheorie over de ononderbroken ontwikkeling van het kind wel zo zou moeten zijn. Een gemeenschappelijk beeld en gedeelde definities van bepalende factoren en begrippen zouden volgens AEF helpen in deze ontwikkeling.

Door onderwijs en zorg meer als een geheel te zien met een gemeenschappelijke opgave vanuit het recht van een kind om zich te kunnen ontwikkelen en vanuit een gezamenlijke opdracht te werken aan een meer inclusieve samenleving. Een eventuele keuze hiervoor is aan een nieuw kabinet.

Het kabinet werkt in het kader van onderwijszorgarrangementen aan experimenteerruimte voor het grijze gebied tussen onderwijs en zorg. Het uitgangspunt is om zoveel mogelijk te kunnen doen wat in het belang is van de ontwikkeling van een kind. In dit experiment dat momenteel wordt voorbereid wordt het mogelijk gemaakt dat samenwerkingsverbanden een deel van het ondersteuningsbudget flexibel kunnen inzetten. Op deze wijze komt er meer ruimte op lokaal/ regionaal niveau budgetten samen te brengen en tegemoet te komen aan de behoefte van meer poreuze randen.

Een nieuw kabinet kan verder werken aan het einddoel om een onderwijszorgcontinuüm te bereiken waarbij kinderen onderwijs en zorg krijgen die aansluit op hun behoefte op een plek waar zij zich veilig kunnen voelen en zich kunnen ontwikkelen in goede relatie met de zorg thuis. Hieraan kan gewerkt wordt vanuit een verbeteraanpak passend onderwijs en een route naar inclusiever onderwijs en vanuit een hervormingsagenda jeugdzorg. Hierbij is het wenselijk dat overheden een lerend stelsel blijven faciliteren.

Hoe?

De beweging van MAO is helpend door deze onderwerpen op de juiste plek te blijven agenderen, zodat het stelsel meer faciliterend is aan de uitvoeringspraktijk, maar ook door de verbinding te maken met de lokale praktijk en de gemeenten. Hierdoor zorgt MAO voor een versnelling van integrale afspraken en beleid op weg naar een inclusieve samenleving/inclusief onderwijs.

Voor de organisaties die deelnemen aan MAO betekent dat zij zorgen voor budget en beleid met poreuze randen: collectieve financiering gangbaar maken. Zij zoeken ondanks de soms strikte kaders en een gebrek aan tijd en ruimte toch de samenwerking op om samen te innoveren. Ze verbreden teams en streven naar een inclusieve samenleving met leerrecht voor ieder kind.

Waarmee?

Binnen MAO creëren we om te doen wat nodig in termen van financiële ruimte, flexibiliteit in kwaliteitskaders om samen te werken, met jongeren en ouders aan ontwikkeling, professionele ruimte om te doen wat nodig is en ruimte om te experimenteren en te leren.

Tegelijkertijd wordt binnen de hervormingsagenda jeugd gewerkt aan verduidelijking van de reikwijdte van de Jeugdwet (juiste hulp voor kind en gezin) waardoor het gebruik van jeugdzorg afneemt. Daarbij wordt ook gekeken naar de afbakening tussen de Jeugdwet en aanpalende wetgeving zoals het onderwijs en bestaanszekerheid en wat er aan basisvoorzieningen nodig zijn om het gewone leven te versterken. Andere relevante thema's van deze hervormingsagenda zijn regionalisering, inkoop en kwaliteit.

Terug naar overzicht bouwstenen

Opbrengst van de werkgroep agenderen

De werkgroep binnen de beweging Met Andere Ogen

De beweging Met Andere ogen heeft tot doel de ontwikkelkansen van kinderen, jongeren en gezinnen te vergroten door eerder en beter samen te werken. Op basis van wat we leren, weten en doen in de praktijk en wat we leren en ontwikkelen, agenderen we onderwerpen op de juiste plek. Onze wens is dat het stelsel van onderwijs en jeugd de uitvoeringspraktijk veel meer gaat faciliteren. We willen niet *ondanks* het stelsel verbeteren, maar *dankzij* het stelsel.

We hebben met alle regio's voorbeelden van zowel krachtige als kwetsbare samenwerking in beeld gebracht. Ze maakten zichtbaar wat mogelijk is, maar ook waar grenzen de best passende oplossing voor kinderen en jongeren in de weg staan. We willen voorkomen dat suboptimale oplossingen om die reden 'normaal' dreigen te worden. Door aandacht te vragen voor die uitvoeringsdilemma's en zichtbaar te maken waar het schuurt, hebben we concreet gemaakt wat er nodig is om te transformeren.

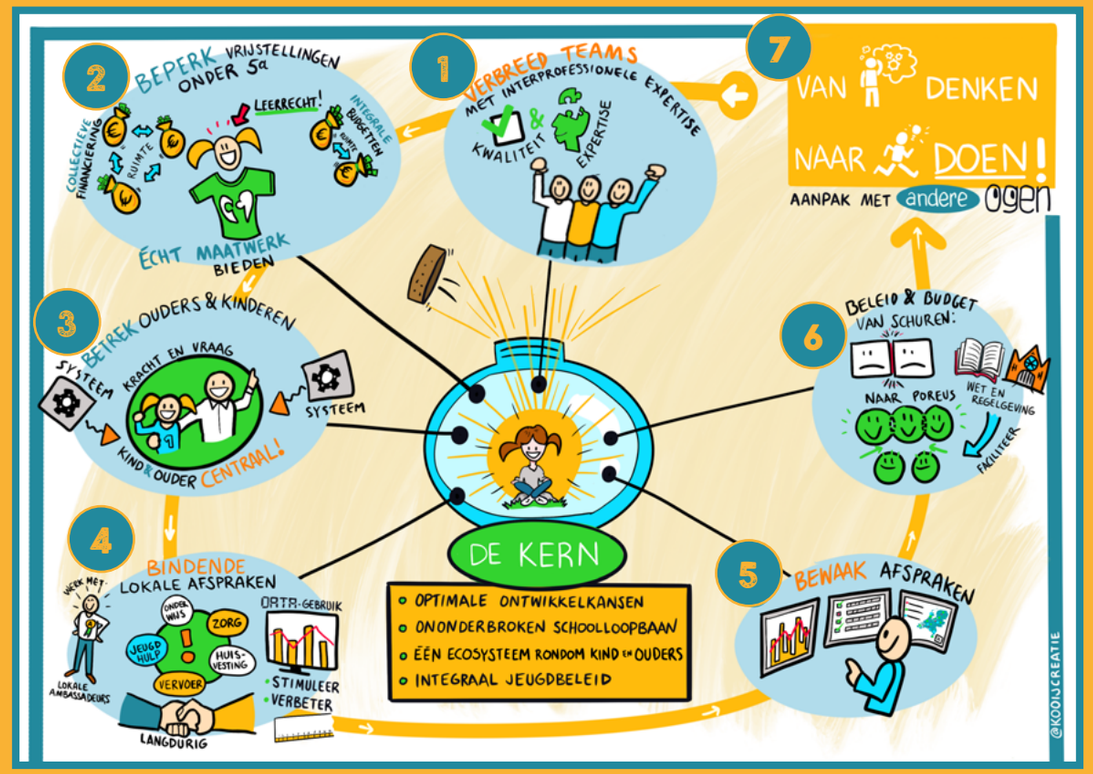
Toen de werkgroep startte, was het werken aan inclusief onderwijs op weg naar een inclusieve samenleving nog geen gedeeld perspectief. De evaluatie passend onderwijs heeft dit denken aangewakkerd. Bestuurders, beleidsmakers en professionals in de regio hebben eraan bijgedragen dat het perspectief op inclusie vaster en concreter vorm heeft gekregen.

Opbrengst van de werkgroep

- De regio's hebben in de werkgroep grote betrokkenheid getoond en veel kennis en expertise gedeeld (inhoudelijk en strategisch).
- De werkgroep heeft een duidelijke plaats binnen Met Andere Ogen verkregen door contacten met alle regio's, het programmateam, het bestuurlijk netwerk, de ministeries, de inspecties en tijdens de regiobijeenkomsten.
- De werkgroep agenderen heeft op basis van input uit de inspiratieregio's, de COP's en bestuurlijke ambassadeurs reacties geformuleerd op de contourennotitie en beleidsnota passend onderwijs en het wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugd. In 2020 heeft de werkgroep zich gefocust op de evaluatie en verbeterplan passend onderwijs en de kamerbrief onderwijs - zorg.
- De werkgroep agenderen heeft bijgedragen aan het onderzoek naar schurende stelsels, uitmondend in dit rapport.
- Leden van de werkgroep agenderen namen deel aan diverse ambtelijke en bestuurlijke overleggen.

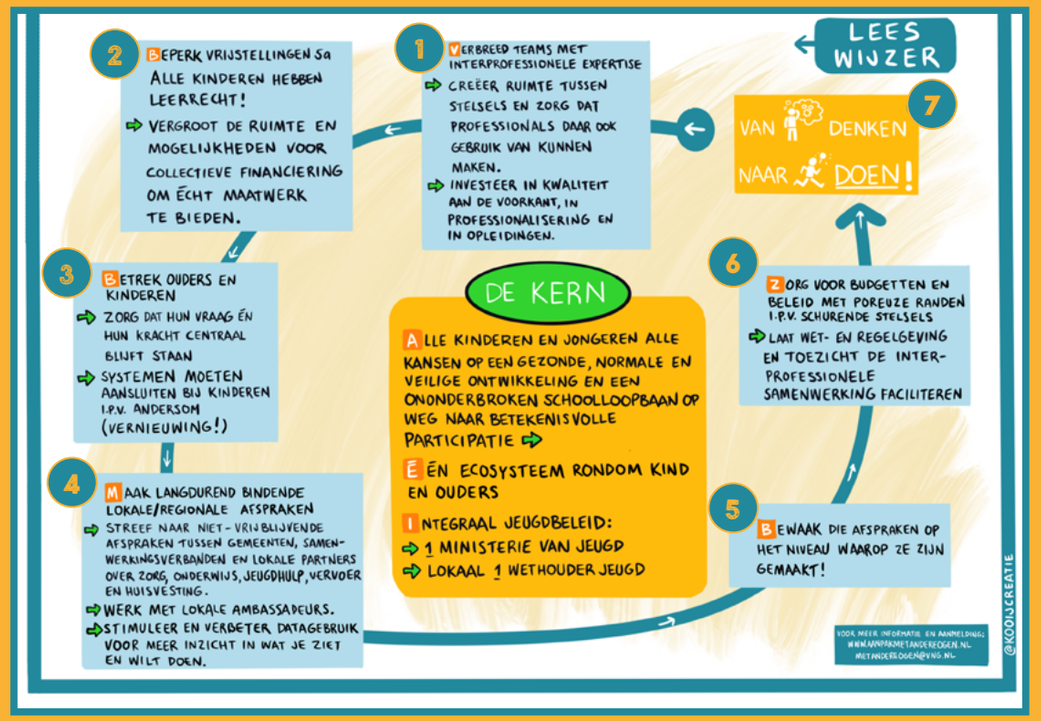
Uiteindelijk hebben onze kennis, kunde en gesprekken met anderen geresulteerd in een agenderingsA4/praatplaat, waarin de zes adviezen van Met Andere Ogen zichtbaar worden gemaakt in de praktijk aan de hand van filmpjes. Bekijk de filmpjes hier of klik door via de praatplaat. Daarmee hopen we dat overal in het land het gesprek over het belang van samenwerking wordt verdiept en verbreed. Met Andere Ogen heeft een prominente plek op de agenda gekregen. We zijn blij dat we daaraan een bijdrage hebben kunnen leveren en hopen dat de beweging naar meer inclusie doorgaat en resulteert in optimale ontwikkelkansen voor ieder kind.

Agenderingspraatplaat

VIDEO LINKS

1. Verbreed teams met interprofessionele expertise
2. Beperk vrijstellingen onder 5a
3. Betrek ouders en kinderen
4. Maak langdurig bindende afspraken
5. Bewaak afspraken op het niveau waarop ze zijn gemaakt
6. Zorg voor budgetten en beleid met poreuze randen

Bouwsteen Lerende Aanpak

Handreiking Lerende Aanpak

In deze bouwsteen beschrijven we de lerende aanpak van MAO. Deze draagt bij aan het leren omtrent de samenwerking van onderwijs, zorg en jeugd. De lerende aanpak omvat zes cyclische stappen, die eerder uiteen is gezet in de Midterm Met Andere Ogen (maart 2021, pag. 17). De cyclus is leidend voor systematisch leren. Vanuit elk van de 6 stappen kan de lerende aanpak in het vervolg op het lopende programma verder vorm krijgen. Zo bouwen we aan een duurzame infrastructuur om te leren over de grenzen van domeinen en van organisaties.
Deze handreiking is voor alle netwerkpartners van Met Andere Ogen. De handreiking biedt inzicht in de lerende aanpak van MAO en hoe het gehele netwerk gezamenlijk al doende leert wat werkt. Het programma Met Andere Ogen faciliteert het netwerk bij het leren en doen op alle niveau's, het verbreden daarvan in het land en aan het verder opbouwen van een kennisinfrastructuur.

Per stap van de lerende aanpak brengen we in kaart hoe het al doende leren zich ontwikkeld en hoe deze stap in de komende jaren kan worden vormgeven en welke (bestaande) infrastructuur daarbij helpend kan zijn. Daarbij worden praktijkvoorbeelden benoemd, die breder inspirerend kunnen zijn.

De Lerende Aanpak Met Andere Ogen in Zes Stappen

Stap 1. Aanname

Het vertrekpunt van de cyclus van de lerende aanpak is dat samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd bijdraagt aan het vergroten van ontwikkelkansen van kinderen. Handelen en leren zijn feitelijk niet te scheiden. Het leren verloopt al doende. Samenwerken en daaromtrent leren, begint steeds bij elkaar kennen en elkaar kunnen vinden. Leren verbreedt de blik en vergroot de mogelijkheden in de begeleiding van kinderen. Door te leren kan ook voorbij handelingsverlegenheid worden gekomen.

Stap 2. Wat werkt

In de tweede stap van de cyclus van de lerende aanpak komen zes werkzame elementen in beeld, die samenwerking bevorderen. De zes elementen zijn in eerste ronde uitgewerkt in de Midterm Met Andere Ogen (pag. 18 e.v.). Deze elementen vormen samen met de daaronder hangende indicatoren het reflectiekader om geleerde lessen te ordenen. De werkzame elementen blijven aangescherpt worden. In dat opzicht is het reflectiekader ook een gezamenlijk kader tussen de praktijk van onderwijs, zorg en jeugd, van beleidsmakers en bestuurders en ook van wetenschappers en experts. AAn de werkzame elementen koppelen we handelingsperspectieven. De cyclus van de lerende aanpak volgend, kunnen de handelingsperspectieven gaandeweg verder worden uitgebouwd.

Stap 3. Met Andere Ogen Doen

De derde stap van de cyclus van de lerende aanpak omvat het doen en leren in de dagelijkse praktijk, in netwerken en communities, in proeftuinen en vanuit de blik van de wetenschap. Ter bevordering daarvan bouwen Met Andere Ogen en partner-organisaties aan de kennisinfrastructuur rond de samenwerking onderwijs-zorg-jeugd.

Rond elke samenwerkingsvorm is aan de orde leernetwerken tot leven te laten komen, waar wordt gereflecteerd, waar vragen worden gesteld, kennis en werkzame interventies geboden, en waar ervaringen en goede voorbeelden worden gedeeld. In leernetwerken op lokaal/ inter-organisationeel niveau kan worden geoefend in ‘met andere ogen kijken’, vanuit elkaars perspectief. Een thema kan zijn welke samenwerkings- kwaliteit men wil bieden. En hoe processen daartoe in te richten.

Het al doende leren verdient in de de komende jaren verdere bevordering en ondersteuning vanuit Met Andere Ogen. Belangrijk is op elk van de relevante samenwerkingsniveaus leernetwerken tot stand te brengen. Startend vanuit de het inspiratienetwerk kunnen we werken we aan een levend netwerk van handelende en lerende praktijken.

Vooralsnog is nodig dat Met Andere Ogen, vanuit het bestuurlijke netwerk en het programmabureau, deze netwerken stimuleert en ondersteunt. De ervaringen in de inspiratieregio’s bevestigen hoe ondersteuning en positieve aandacht voor al doende leren bevorderlijk uitwerkt en in de komende tijd nodig blijft. De samenwerking is nu vaak nog te pril en niet verduurzaamd. Een stap op weg naar verduurzaming kan zijn per leernetwerk een trekker zich verantwoordelijk te laten voelen.

De verbinding tussen het inspiratienetwerk en de opbouw van leernetwerken zal breder vruchtbaar zijn. De ‘fieldlabs’, die vanuit het Inspiratienetwerk MAO worden gesuggereerd, waar micro-experimenten worden gepleegd en prototypen ontwikkeld, zijn ook leernetwerken.

De uitbouw van de lerende infrastructuur via een netwerk van leernetwerken vraagt ook om vervlechting met gerelateerde netwerken:

- het samenwerkingsplatform Vakmanschap verbindt praktische initiatieven rond het leren omtrent werken met jeugd en brengt mensen samen. Het bundelt kennisdeling en

netwerken om het leren van professionals te ondersteunen. Het Platform Vakmanschap wordt ingevuld door de samenwerkende beroepsverenigingen in het jeugdveld en ondersteund door het NJi.
- Forum Sociaal Domein VNG: Gemeenteambtenaren kunnen op dit platform informatie met elkaar delen. Het Forum is een digitaal kennis- en discussieplatform van, voor en door gemeentelijke transitie-, project- en programmamanagers van de drie decentralisaties.
- Stimulansz is kennis- en adviespartner van veel gemeenten en levert praktische oplossingen die werken. Stimulansz vertaalt de theorie van wet- en regelgeving naar de werkvloer, en laat daarbij zien dat er meer mogelijk is in de regelgeving dan vaak wordt gedacht. Men werkt daarbij samen met de VNG en Divosa. De kennis wordt toegepast in het adviseren en trainen van beleidsmedewerkers, klantmanagers en andere professionals.
- Ook bedrijven als Schulinck bieden aan gemeenten kennisbanken en trainingen, onder meer rond het sociaal domein.

Kennisnetwerken

Leernetwerken worden kennisnetwerken als systematisch praktijkvragen in kaart worden gebracht en kenniswerkers/experts bezien hoe zij professionals/beleidsmakers daaromtrent van bruikbare kennis en werkzame interventies kunnen voorzien. Een praktijkvoorbeeld is de kenniskring van het SWV Amstelland Meerlanden en de PI-scholen, waarin (ortho)pedagogen leerkrachten van handvaten voorzien rond voorgelegde vraagstukken.
Zie hieronder voor hoe makelen tussen vraag om en aanbod van kennis en interventies ook op landelijk niveau kan werken. Ook vormen als intervisie en masterclasses kunnen op uiteenlopende plekken worden toegepast.

Leernetwerken op landelijke schaal

Op landelijke schaal kan het leren worden bevorderd, gekoppeld aan thema's en aan sectoren en beroepsgroepen. Ook hier zal verdere verbinding met parallelle netwerken en werkvormen bijdragen aan versterking van de lerende infrastructuur rond samenwerking in het belang van de ontwikkelkansen van kinderen.

Vanuit het inspiratienetwerk Met Andere Ogen wordt de behoefte gesignaleerd om door middel van *peer-to-peer*-contact constant met andere ogen naar het eigen werk te blijven kijken en zich niet te verliezen in de waan van de dag. Vanuit het inspiratienetwerk komt het streven in bovenregionale fieldlabs micro-experimenten en het ontwikkelen van prototypen mogelijk te maken.

Signalen uit de praktijk wijzen erop dat er - na de eerste 'ronde' van vijf *Communities of Practice* behoefte is aan hernieuwd aanbod op dit vlak. CoP's kunnen worden ingestoken aan de hand van inhoudelijke actuele thema's of waarde-gedreven, in opeenvolgende fasen aan dan relevante thema's. Het Nederlands Jeugdinstituut (NJi) faciliteert *communities*, die in 2020 zijn gestart, en andere vormen van leernetwerken. Aansluitend op de behoefte van professionals en beleidsmakers zal het Nji dat blijven doen. Daartoe kunnen dus werkafspraken worden gemaakt.

Als actuele inhoudelijke thema's voor volgende *Communities of Practice* worden vanuit de praktijk onder meer de volgende suggesties gedaan:
- handelingsgericht en cyclisch werken
- inclusiever onderwijs
- outreachend werken, pro-actief samenwerken, met kinderen en ouders
- inspiratiekringen met ouders en kinderen

Vanuit het praktijkveld wordt ook een behoefte aan waarde-gerelateerde uitwisseling in community-vorm uitgesproken. Samenwerkingsgerelateerde waarden die in dit verband worden genoemd zijn: vertrouwen; autonomie, kennis; waarde; leiderschap; moeilijke vraagstukken, waarbij verschillende invalshoeken of kennisbronnen schuren, op basis van gelijkwaardigheid en integriteit. In het bijzonder het Nederlands Centrum Jeugdgezondheid biedt zich aan om op landelijke schaal waardegedreven communities te trekken.

Branche-organisaties en kennisorganisaties als Ingrado, het NCJ, het Steunpunt Passend Onderwijs, de MBO-Raad en Gedragswerk leggen zich ook toe op ondersteunen van al doende leren op landelijke schaal. De onderlinge samenwerking in dit verband, ook met het NJi, verdient verdere versterking. Met Andere Ogen kan en wil daarbij een coördinerende rol vervullen. Ingrado inventariseert in het veld opkomende vragen (zoals omtrent verzuim, en in corona-tijd mbt het voeren van het gesprek met ouders over kinderen die niet naar school kwamen) en koppelt daar kennis aan in een vorm die overkomt, bijvoorbeeld trainingen. Het NCJ werkt vergelijkbaar, onder meer in de regelmatige digitale vorm 'NCJ Live'. Het Steunpunt Passend Onderwijs werkt met ontwikkelgroepen.

Van lerende netwerken is ook sprake rond initiatieven die onderwijs en begeleiding ontwikkelen voor leerlingen die uit het onderwijs zijn gevallen en rond het tot stand brengen van onderwijszorgarrangementen, ten behoeve van kinderen met specifieke ondersteuningsvragen. In deze kringen worden ook kennis en interventies omtrent samenwerking ontwikkeld die inspirerend kan zijn voor andere contexten. Met Andere Ogen kan eraan bijdragen dergelijke leer-initiatieven verder onder de aandacht te brengen van mogelijke geïnteresseerden en samen met landelijke partijen de aansluiting op actueel relevante thema's bevorderen.

Doorwerking van de ontwikkelende praktijk in opleidingen

Vanuit verschillende invalshoeken wordt genoemd hoezeer al doende leren gebaat is bij een basis voor professionals in opleidingen en bijscholingen. Aansluiten op kinderen en gezinnen en interprofessioneel en domeinoverstijgend samenwerken worden bevorderd door kennisoverdracht en oefening in de beroepsvorming. Beroepsverenigingen kunnen deze beroepsoriëntatie en ook contexten bieden voor uitwisseling tussen beroepsgroepen. Het HBO kent reeds goede voorbeelden van multidisciplinaire opleidingen, zoals de masters Interprofessioneel Samenwerken (VIAA) en Sociaal Werk: Jeugd in Onderwijs (Hogeschool Leiden).

Stap 4: Met Andere Ogen Leren

Vanuit de MAO praktijk leren we wat werkt en wat niet. In het bijzonder de professionals op de werkvloer kunnen we verbinden rond het handelen, en van daaruit het leren stimuleren, instrumenteren en vervolgens geleerde lessen en handelingsperspectieven ophalen. Dat betekent: leerprocessen inrichten met mensen waar het leren rond samenwerking in netwerkvorm in wordt ingebouwd.

Leidinggevenden/bestuurders bevorderen de ontwikkeling van lerende organisaties, waarin werken aan samenwerken en leren worden gewaardeerd en waar daartoe ruimte en vertrouwen wordt geboden. Wetenschappelijk onderzoek laat zien dat vertrouwen geven beter rendeert dan sturen op verantwoording of afrekenen op 'fouten'. Met Andere Ogen wil bijdragen aan het bewustzijn van het belang hiervan en het draagvlak voor al doende leren bij alle betrokkenen en de ontwikkeling bespreekbaar en toetsbaar maken.

Platform gekoppeld aan het netwerk van leernetwerken

Het netwerk van leernetwerken kan met een aantal landelijke ondersteunende tools, werkvormen en andere producten, en vervlochten met de hierboven reeds genoemde gerelateerde netwerken als het samenwerkingsplatform Vakmanschap, uitgroeien tot een platform rond samenwerken in het belang van de ontwikkeling van kinderen. Elementen of aspecten van dat platform zijn:

a. Digitale kennisbank
b. Mogelijkheid voor het delen van vragen, en het betrekken van advies van mensen en partijen die geen belang hebben in jouw regio. Deze behoefte wordt genoemd vanuit het Inspiratienetwerk MAO. Bijvoorbeeld het Platform Vakmanschap en het Forum Sociaal Domein van de VNG bieden reeds vormen om vragen te stellen en te bespreken.
c. Storytelling rond praktijkvoorbeelden

Een platform rond leren omtrent samenwerking kan deels via internet vorm krijgen, en in aansluiting op het samenwerkingsplatform Vakmanschap. Parallel daaraan is op sommige

vlakken ontmoeting van groot belang, zo weten we sinds corona nog beter dan voorheen. Als er sprake blijft van een landelijk programmabureau kan dat ook in de toekomst matchen en makelen tussen opgevangen vragen en kennisbronnen en praktijkvoorbeelden.

a.Ontwikkeling van een digitale kennisbank

Daar waar de ontwikkeling van samenwerking in het belang van de ontwikkeling van kinderen, en een al doende lerende aanpak daaromtrent steeds meer een zichzelf voortplantende beweging in de regio's wordt, is een verbinding behulpzaam met een landelijk kennisinstituut met een kennisbank. Het Nederlands Jeugdinstituut bouwt aan deze kennisbank. Met Andere Ogen versterkt de verbinding tussen NJi en werkpraktijk in het bevorderen van de aansluiting van de kennisbank op uiteenlopende samenwerkings- en leernetwerken, maakt daartoe werkafspraken, speelt opgevangen kennisvragen door brengt de kennisbank onder de aandacht.

b. Storytelling

De kennisbasis van Met Andere Ogen omvat - mede dankzij het inspiratienetwerk - gaandeweg een schat aan goede voorbeelden omtrent samenwerking, op uiteenlopende schaal. Praktijkvoorbeelden zijn, onder veel meer:

- Basisschool Het Epos Rotterdam, waar wordt gewerkt met 'teamteaching': steeds staan tegelijkertijd twee leerkrachten voor de klas, waardoor de leerlingen betere begeleiding krijgen
- Brede/inclusieve IKC's als Borgele Deventer
- Aanpak 'School als Werkplaats': deze aanpak, ontwikkeld rond MBO Friesland College, omvat laagdrempelige toegang tot hulpverlening op school ten behoeve van (vroeg) signalering van problematiek en ter preventie van schooluitval. Gesprekken met hulpverleners vinden op school plaats en in slechts 0,5% van de contacten die School Als Werkplaats met studenten heeft, wordt (zwaardere) externe hulp ingezet.
- Kenniskring Amstelland Meerlanden-PI-scholen
- Knooppunten-aanpak Zuid-Limburg: aansluiting van professionals met ouders en kind(eren) vindt plaats via interprofessionele teams op de locatie van de school/het kindcentrum. In de zogenoemde knooppunten worden diverse zaken aan elkaar 'geknoopt': de levensloop van het kind tot dan toe, de vragen en soms al thuis ingezette zorg wordt verbonden met de vragen en mogelijkheden van de schoolse situatie. Zowel de overleggen als het samenwerken in de praktijk leidt ertoe dat ouders en school elkaar beter weten te vinden en dezelfde taal leren spreken.
- Kernpartneraanpak Utrecht: Iedere VO- en VSO school in Utrecht en Stichtse Vecht heeft een kernteam dat bestaat uit een leerplichtambtenaar, een jeugdverpleegkundige of schoolarts, een gezinswerker van het VO team/maatschappelijk werker en een begeleider passend onderwijs van het samenwerkingsverband. De kernpartners zijn regelmatig samen op school aanwezig. Ze bieden jongeren begeleiding vanuit hun eigen professie, versterken de school in het bieden van ondersteuning op maat en in de basisvaardigheden van goed onderwijs.
- Samenwerking voortgezet onderwijs-jongerenwerk Arnhem: Problematisch gedrag van jongeren neemt af als jongerenwerkers in het onderwijs worden ingezet, zo blijkt uit een pilot in Arnhem.
- Regie op Preventie, JGZ Zuid-Holland West en betrokken gemeenten: De JGZ-organisatie brengt samen met scholen zorgthema's en onderwerpen in kaart waarop van belang is af te stemmen. Vervolgens worden er met een netwerk van partner-organisaties de juiste lessen en externe sprekers of lessen gekoppeld, geintegreerd in het onderwijsprogramma.

Praktijken als deze voor het voetlicht brengen in leernetwerken, via het inspiratienetwerk, op podia en in publiciteit maakt samenwerking in het belang van de ontwikkeling van kinderen tastbaar en ook haalbaar, doordat ieder daaraan aanknopingspunten voor de eigen werkpraktijk kan ontlenen.

Stap 5: Met Andere Ogen Reflecteren

Reflectienetwerk van wetenschappers en experts

De vijfde stap van de lerende aanpak omvat dat de partners in het lerend netwerk MAO reflecteren op de geleerde lessen. De zesde stap in de cyclus betreft het omzetten van de geleerde lessen in handelingsperspectieven door partners in het lerende netwerk MAO.

Het Nationaal Regieorgaan Onderwijsonderzoek werkt aan een onderzoeksprogramma rond het thema onderwijs-jeugdhulp. Wat weten we wel over dit thema? Wat nog niet? En vooral: aan welke kennis heeft de praktijk behoefte? Momenteel is een vooronderzoek in afronding, waarvan het Verweij-Jonker instituut projectleider is. De programmeringsstudie brengt de stand van zaken in de literatuur in beeld en ook de visie van diverse experts op die zaken die verdiepend onderzoek vragen. Met deze groep wil men de opgebouwde kennis toetsen. Zitten we op de goede weg? Wat vindt men ontbreken? En waar moet de nadruk op gelegd worden?

De samenwerking tussen onderwijs-zorg-jeugd en de lerende aanpak in dat verband zijn ook op den duur gebaat bij een netwerk van wetenschappers en experts dat de werkpraktijk volgt, bestudeert, daarop in de loop der tijd reflecteert en de al doende lerende praktijken duurzaam voedt met kennis en expertise. Het NJi vervult een coördinerende rol in het opzetten en onderhouden van een kennisnetwerk. Het NJi belegt in afstemming met relevante landelijke stakeholders (ZonMW, NRO, ministeries en landelijke programma's zoals Met Andere Ogen en Zorg voor de Jeugd of hun opvolgers) tweemaal per jaar reflectiebijeenkomsten over het vergroten van ontwikkelkansen van kinderen door de samenwerking van onderwijs, jeugdhulp en zorg met wetenschappers/experts om nieuwe wetenschappelijke kennis te delen en kennislacunes te benoemen. Een van de invalshoeken daarbij is de aanscherping van de zes werkzame elementen van samenwerking, zoals die in de Midterm in een eerste versie zijn uitgewerkt.

Stap 6: Met Andere Ogen Leren en Doen

Met de geleerde lessen scherpen we het leren en doen weer aan.

Terug naar overzicht bouwstenen

Bouwstenen voor een andere manier van kijken, denken en doen

Geleerde lessen uit de #dialogen

Tijdens de zes dialoogsessies die Met Andere Ogen organiseerde in samenwerking met Pakhuis De Zwijger hebben we bouwstenen opgehaald die ons kunnen helpen bij een andere manier van kijken, denken en doen voor het vergroten van de ontwikkelkansen van ieder kind. Deze bouwstenen zijn rond een aantal thema's samengebracht en dienen om de werkzame elementen voor samenwerking onderwijs, zorg en jeugd verder aan te scherpen.

De plek

Creëer één ontwikkelplek voor alle kinderen/ De 'passende plek' is hier/ Organiseer de samenwerking tussen professionals op plekken waar kinderen zijn/School is de plek waar je de afspraken maakt/ Organiseer ambulante jeugdhulp op school, en zorg dat deze een onafhankelijke positie heeft/ Breng professionals samen op één plek: daar waar het kind is/ Maak de school het middelpunt waar professionals zich rond het kind organiseren.

Cultuur van samenwerken

Samen 'op de vloer' staan is de beste manier van interprofessioneel samenwerken/ Besteed meer aandacht aan interprofessioneel opleiden/ Werk vanuit 'leidende principes' om het meer over de inhoud, minder over geld te kunnen hebben /Begin ieder gesprek bij de inhoud, aan het einde praten we pas over geld/ Door er vroeg bij te zijn, op school, voorkom je zwaardere vormen van jeugdhulp/ Geef thuiszittende jongeren onderwijs op maat, zodat ze ook weer met iets positiefs bezig kunnen zijn.

Inclusieve samenwerking

Zet het kind centraal en vraag: hoe kunnen wij je helpen? / Zie het kind als één geheel, niet als een verzameling specialismen/ Beslis niet over maar mét kinderen/ Geef de stem van jeugdigen meer gewicht /Zet niet zozeer het kind, maar de interacties van het kind centraal/ Geef ouders de hoofdrol/ Erken ouders als expert, als gelijkwaardige gesprekspartners/ Ondersteun ouders in het bundelen van hun krachten/ Geef ouders de regie over wie aan tafel zit om te beslissen over hun kind.

Lerende cyclus

Geef ruimte aan praktische experimenten en laat van daaruit de wet- en regelgeving volgen/ Deel goede voorbeelden, maar laat ook zien wat niet goed gaat; daar leren we van./zorg voor meer kennis over hoogbegaafdheid op scholen en opleidingen.

Faciliterend Stelsel

Durf het systeem af te breken om ruimte te maken voor iets nieuws./Haal de schotten weg tussen (de financiering van) onderwijs en jeugdhulp./Schaf de vrijstelling van de leerplicht af./Vervang de leerplicht door ontwikkelrecht./Praat, voordat je nieuwe regel maakt, met de werkvloer: daar zijn de ideeën!/Maak van de leerplicht een ontwikkelrecht./Stap af van het denken in systemen, heb oog voor de menselijke maat./Een goede bestuurder geeft ruimte en vertrouwen en durft los te laten./ Maak gebruik van de ruimte die het huidige schoolsysteem al biedt.

MAO als transitienetwerk

Marijke Andeweg

Programmamanager Met Andere Ogen

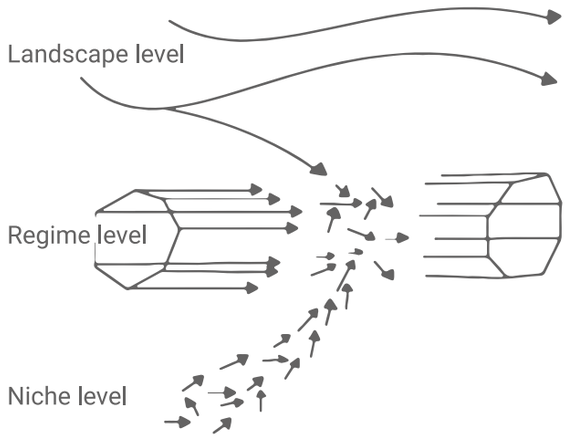
Transitiedenken van John Grin

De aanpak Met Andere Ogen draagt bij aan een transitie: anders samenwerken van ouders, professionals en bestuurders uit onderwijs, zorg -en jeugddomein, om de ontwikkelkansen van kinderen te vergroten. Het Transitiedenken van John Grin geeft ons een mooie kapstok om onze aanpak hierop te toetsen. Tijdens de Met Andere Doen Dag gaf hij een inspirerende keynote.

Hoe werken transities?

In figuur 1 schetst hij de verhouding tussen *landscape level*, hier vertaald naar maatschappelijke trends, het *regime level*, het systeem, en het *niche level*, waar de experimenten plaatsvinden.

Bij transities is de vraag hoe kom je weg uit het bestaande systeem? Het systeem wordt hier aangeduid als het regime en dan voel je al 'dit is niet zo gemakkelijk te veranderen'. Het regime bestaat uit verschillende praktijken, die met elkaar samenhangen. Deze praktijken werken op een specifieke wijze met elkaar samen. Ze zijn ingebed in regels, werkwijzen, ze houden elkaar vast en versterken elkaar. Als het goed werkt is dit fijn, maar minder prettig als het niet zo goed werkt.

Figuur 1

Experimenten (niche level) die zich hier niet zoveel van aantrekken, 'intelligente ongehoorzaamheid' volgens het transitiedenken, kunnen helpen om dit te veranderen.
Vrije ruimte creëren om te experimenteren en vervolgens in het systeem opschalen en hierin iets teweegbrengen. Het helpt als het regime het ook moeilijk heeft met zichzelf op een aantal onderdelen. Ook kan gebruik worden gemaakt van de langlopende maatschappelijke trends uit het landscape level.

Transitiedenken en MAO

Met Andere Ogen heeft vanuit de ogen van het Transitiedenken alle ingrediënten in huis voor een duurzame verandering, met experimenten (inspiratienetwerk), binnen het ecosysteem (regime level) en met gebruik van belangrijke maatschappelijke trends (zoals de brede aandacht voor kansenongelijkheid).
De zin van experimenteren is om vrijelijk te bedenken en te leren, nieuwe ideeën uit te werken en daarmee barrières te ervaren van het regime. Het MAO inspiratienetwerk is een mooie plek, waar al doende lerend wordt verbeterd. De barrières zijn onze beste maatjes, als we die goed analyseren en erop reflecteren, zoals we nu hebben gedaan met de Midterms, de werkzame

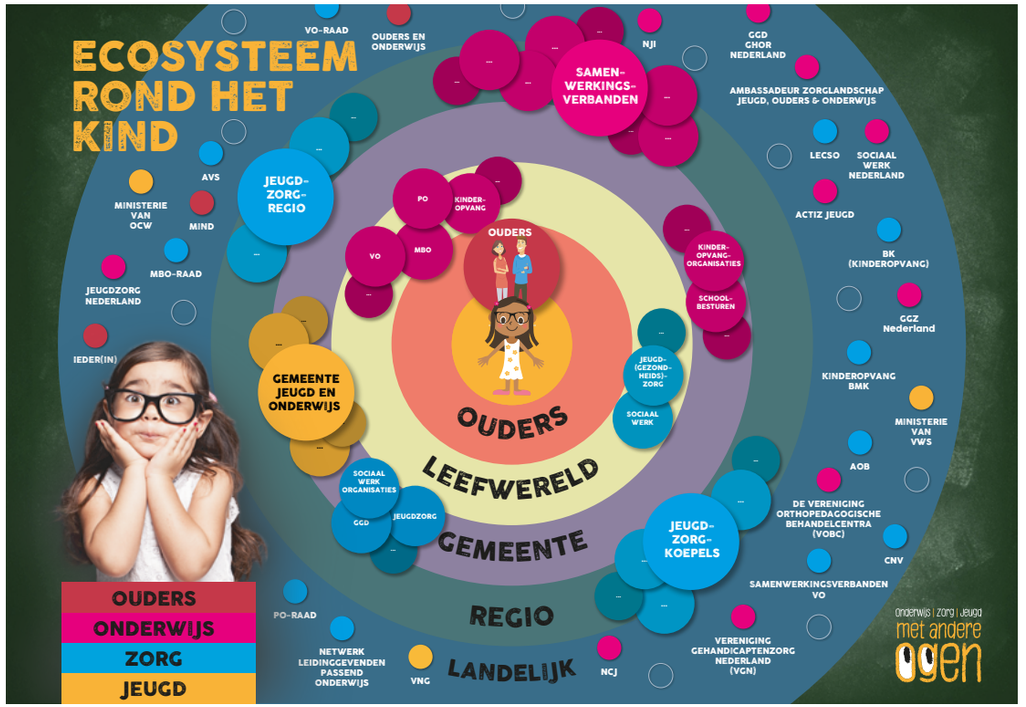
elementen en het agenderen. Deze nemen we mee naar het regime (ons ecosysteem, zie figuur 2). Al doende lerend worden we steeds preciezer. Zo kunnen we systeemveranderingen legitimeren op basis van ervaringen en analyse en betere praktijken ontdekken. Weerstand hoort daarbij zegt John Grin en komt voort uit handelingsverlegenheid. Dit past bij de werkwijze van Met Andere Ogen: samen te kijken wat er wel kan en wat een ieder nodig heeft om zijn of haar rol te nemen.

John Grin benadrukt het belang van alliantie/netwerkvorming: Met Andere Ogen als veranderbeweging/netwerk, waarin praktijk, experimenten en systeem samen doen en leren. Leren is ook verdiepen. De kracht van het leren is dat het steeds op casusniveau is, maar de lerende aanpak maakt dat we kunnen leren op andere niveaus.

Het verbinden van Met Andere Ogen aan maatschappelijke trends (het *landscape* level) geeft vervolgens een extra *boost*. Bijvoorbeeld professionals die weer professionals willen zijn en zelf kunnen bedenken wat goed is; onderwijs na corona dat experimenteert; tekort aan professionals in de zorg en onderwijs en het verlangen naar inclusiviteit.

De kracht van de bedoeling

In de *nichewereld* is ruimte voor professionals met ouders en kinderen om de goede dingen goed te doen. Of het nu gaat om experimenten, pilots, proeftuinen of gewoon de praktijk. Hier kunnen de organisatiebelangen dienend worden aan de bedoeling. Persoonlijk leiderschap blijkt daar de grote *gamechanger*, de persoonlijke factor is daarmee groot. We leren met MAO hoe we meer ruimte geven aan het persoonlijke leiderschap om te doen wat nodig is en het kind en de ouders echt te zien. Tegelijkertijd leren we aan en met het systeem hoe we alles doen om het gemakkelijker te maken om ontwikkelkansen van kinderen te vergroten.

Noot: de weergave van het ecosysteem is nog niet compleet .

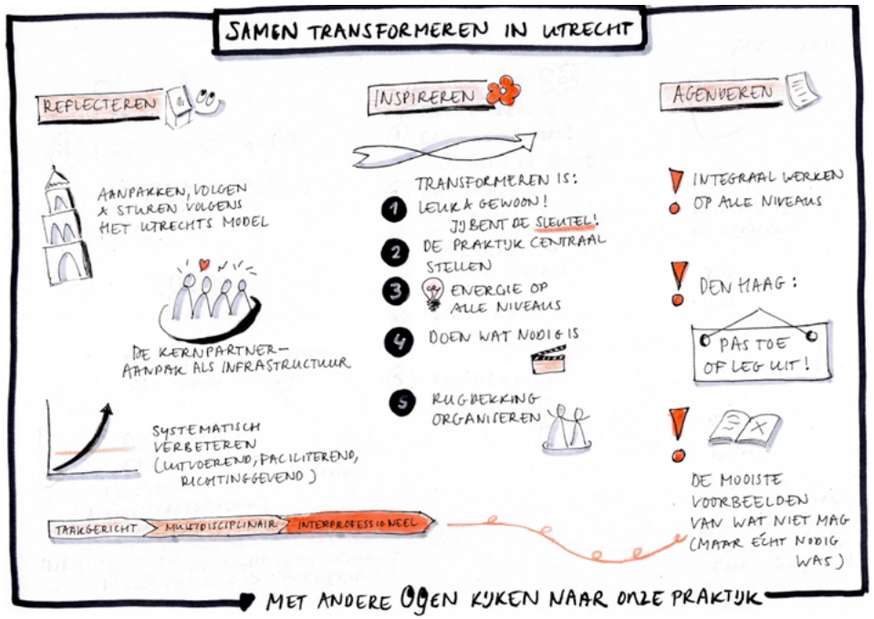
De kracht van verhalen uit de leefwereld

Met Andere Ogen zoekt naar synergie tussen opties vanuit verschillende ogen. Altijd vanuit het perspectief van kinderen, ouders, professionals. Op een andere manier kijken naar de factoren die ontwikkelkansen van kinderen beïnvloeden. Al die factoren hangen samen en het kind is de enige waar dit allemaal samenkomt. Professionals nemen deze samenhang mee naar hun eigen handelen binnen het ecosysteem waarin we de samenhang vanuit het kind

leren zien: kinderen als een bron van kennis. Bij Met Andere Ogen helpt storytelling om deze bronnen te ontsluiten, zie bijvoorbeeld de verhalen van Yara, Emma, Dirk, Teun en India, maar ook de verhalen van professionals en vanuit praktijken. Bestuurders en degenen die verder af staan van de lokale praktijk, nemen deze verhalen weer mee naar hun eigen praktijk. De kracht van storytelling is daarom bij MAO een wezenlijk onderdeel: vanuit individuele verhalen uit de leefwereld het grote perspectief laten zien en helpen samenhang aan te brengen en je plek te kunnen nemen.

Samen transformeren in Utrecht

Dit artikel beschrijft hoe we vanuit transitie ogen naar MAO kunnen kijken. Een mooi voorbeeld uit de MAO praktijk is 'samen transformeren in Utrecht', verbeeld in onderstaande tekening.

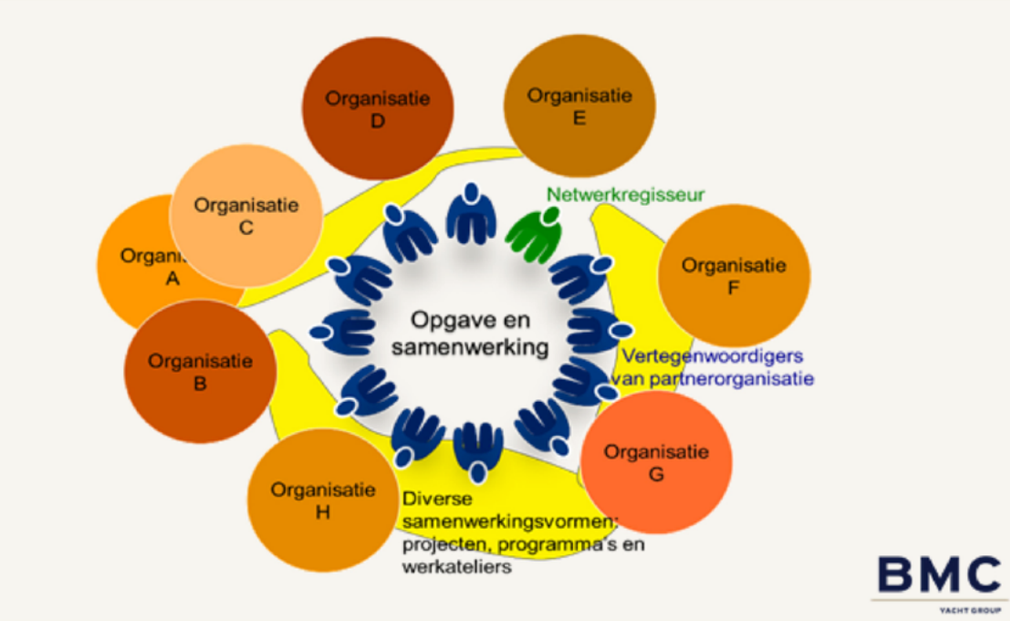
Het Utrechtse model is gebouwd op de kernpartneraanpak, kort gezegd: op alle scholen werken teams vanuit vier achtergronden (leerplicht, jeugdgezondheidszorg, gezinswerk en vanuit Samenwerkingsverbanden). Zij werken lokaal in de praktijk en tillen de casussen op naar trends. De praktijk gaat over houding en gedrag en daarmee is de kernpartneraanpak niet alleen structuur maar juist ook cultuur.

MAO vanuit netwerkogen

Het eerder aangestipte belang van netwerkvorming is om meerdere redenen belangrijk.

- Het zorgt voor een gelijkwaardige en wederkerige manier om samen al doende lerend te werken aan het vergroten van ontwikkelkansen van kinderen.
- Het verschaft partners in dit netwerk de mogelijkheid om een rol te nemen in de gezamenlijke opgave én bij te kunnen dragen aan (organisatie)belangen.
- Ten slotte geeft het werken in een netwerk de mogelijkheid om een eigen plek in te nemen het ecosysteem onderwijs, zorg en jeugd.
- Zo'n netwerk biedt de mogelijkheid om als platform te dienen voor het verbinden van resultaten uit andere programma's.

De opgave, in dit geval ontwikkelkansen van kinderen vergroten door betere samenwerking, is het vertrekpunt voor de samenwerking van personen die verbonden zijn aan organisaties, zie onderstaande illustratie:

Met Andere Ogen richt zich op een complexe veranderopgave, met veel spelers verspreid over verschillende sectoren en organisaties.Professionals doen en leren samen rond de MAO opgave, vanuit organisaties en domeinen. De netwerkregisseur, het regiebureau MAO faciliteert die samenwerking. Met Andere Ogen heeft hiertoe een *infrastructuur* gecreëerd, waarin *leereffecten* van diverse experimenten/initiatieven bij elkaar worden gebracht ten gunste van de kansen voor het kind.
We hebben enerzijds het samenwerken als netwerk aan onze opgaven. We zijn tegelijkertijd onderdeel van een ecosysteem, waarin organisaties zich op een bepaalde manier tot elkaar verhouden. In figuur 2 van het ecosysteem zien we hoe alle betrokkenen, de organisaties en professionals, vanuit het vertrekpunt vanuit kinderen en ouders zich tot elkaar verhouden. Het is gegeven dat dit ecosysteem (het regime) bestaat en vanuit de netwerksamenwerking van Met Andere Ogen (niche level), kunnen we beweging aanbrengen in dit ecosysteem.

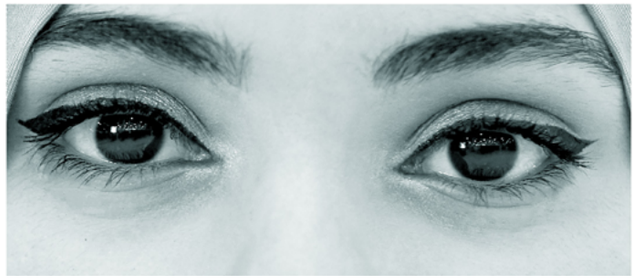
Wat nu?

We kunnen bij onze verdere zoektocht naar **hoe** MAO als transitienetwerk kan doorontwikkelen voortbouwen op bovenstaande observaties. We staan daarbij dankbaar op de schouders van de opbrengsten uit strategische sessie op dit onderwerp; de bouwstenen voor een effectieve netwerkorganisatie zoals Kaats (Perspectief voor de verdere ontwikkeling van Met Andere Ogen 2021) heeft geformuleerd en bredere netwerkliteratuur.

Terug naar overzicht bouwstenen

HOOFDSTUK 3

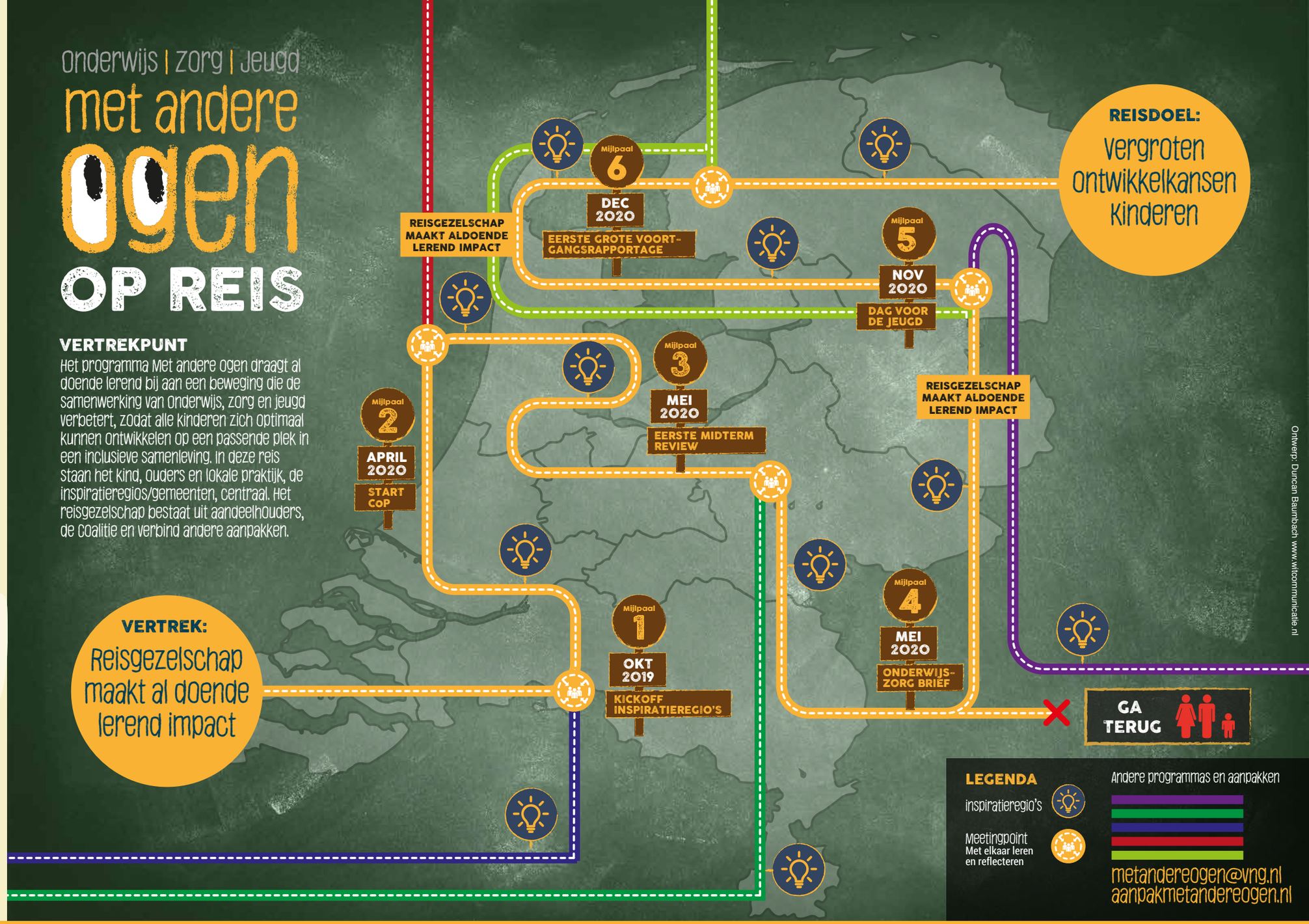

TIJDLIJN MET ANDERE OGEN

Juist de worsteling, het imperfecte, het volhouden resulterend in behaalde resultaten leiden tot herkenning bij anderen die zich gestimuleerd voelen om door te ontwikkelen. Met Andere Ogen is niet van één organisatie, maar is een beweging van velen die ervan overtuigd zijn dat samenwerking tussen onderwijs en zorg van belang is. Van belang om de schijnwerpers meer te richten op preventie dan op curatie. Om kind en gezin vanuit verschillende perspectieven te kunnen ondersteunen om zorg te voorkomen of te beperken en de ontwikkeling te stimuleren.

René Peeters

bestuurlijk ambassadeur Met Andere Ogen

Tijdlijn

OKTOBER 2019

Bezoek ››

Lerend netwerk Met Andere Ogen start met 11 inspiratieregio's

Vlak voor de zomer heeft de Coalitie Onderwijs Jeugd en Zorg een oproep gedaan voor het vinden van 10 inspiratieregio's/gemeenten. Regio's met lef én uitvoeringskracht die al in de praktijk sterk betrokken zijn bij het verbinden van onderwijs, kinderopvang, (jeugd)zorg en jeugdhulp en als onderdeel van een lerend netwerk Met Andere Ogen samen effectiever willen worden om de ontwikkelkansen van kinderen te vergroten.

Bezoek ››

Aftrap Met Andere Ogen

De drukbezochte conferentie Onderwijs Jeugd op donderdag 31 oktober was tevens de brede aftrap van het programma Met Andere Ogen.
's Morgens tijdens een plenaire bijeenkomst legde René Peeters uit hoe we van een breed gedragen verlangen van de Coalitie Onderwijs Jeugd Zorg aangekomen waren bij 11 inspiratieregio's. Daarna stelde de inspiratieregio's Utrecht en Leeuwarden zich voor. 'In Utrecht werken wij integraal samen om gewoon te doen wat nodig is voor elk kind', vertelt Jetta Spaanenburg, directeur SWV Utrecht PO. 'Wij willen graag leren hoe wij dit nog beter kunnen doen.'

DECEMBER 2019

Getekend verslag pitches inspiratiregio's

FEBRUARI
2020

Bezoek ››

De tien geboden van de Inclusieversneller

Een initiatief van de netwerkpartners passend onderwijs: Netwerk Leidinggevenden Passend Onderwijs, Landelijk Expertise Centrum Speciaal Onderwijs, Landelijk werkverband speciaal basisonderwijs, Sectorraad Praktijkonderwijs, Sectorraad Samenwerkingsverbanden Voortgezet Onderwijs, Stichting Platforms VMBO:

1. Inclusie is een werkwoord.
2. Onderwijs, jeugdhulp, zorg en vrije tijd moeten zoveel mogelijk in en om de school georganiseerd worden.
3. Er wordt een ondersteuningsbehoefte geformuleerd, geen label geplakt.
4. Wij leren samen, bij voorkeur in een zo geïntegreerd mogelijke setting.
5. Leerlingen hebben een ontwikkelrecht.
6. Alle bij de jeugd betrokken partijen moeten samen optrekken.
7. Er moet voor een eenduidige route naar een passend aanbod worden gezorgd.
8. En dat is geen bureaucratische route.
9. Er wordt geluisterd naar kinderen, jongeren en hun ouders.
10. Muren tussen hokjes worden geslecht.

Geheimen van regievoeren tijdens tweede werksessies verbinders
'De essentie van samenwerking is verantwoordelijkheid nemen voor jezelf en anderen.' Dit is een van de uitspraken die werd gedaan tijdens de tweede werksessie van alle verbinders op donderdag 13 februari in Utrecht.

MAART
2020

Communities of Practice van start

Belangrijk onderdeel van de lerende aanpak Met Andere Ogen zijn de Communities of Practice. Hierbij staat 'samen leren en verbeteren' rondom een bepaald thema centraal. We wisselen ervaring en kennis uit om de verbinding onderwijs-zorg-jeugd te verbeteren. We combineren praktijk, beleid en wetenschap: we leren van elkaar als deelnemers, van wetenschappelijk inzichten, van praktijkervaringen en van ervaringen van ouders & jongeren.

De thema's:

1. Bindende afspraken voor onderwijs, jeugd en zorg
2. Positief en preventief jeugdbeleid
3. Interprofessioneel samenwerken
4. Monitoring
5. Onderwijs-zorgarrangementen en poreuze randen

Voor mij is Met Andere Ogen geslaagd als we het straks heel gewoon vinden als op scholen gemengde integrale teams rondlopen van professionals. Dit gaat verder dan jeugdzorg. Het gaat over een buurtaanpak. Hierbij mag ook een leraar de regiehouder zijn. Het onderwijs wordt nu nog niet gebruikt als leading professional. De leerkracht moet eerst naar een IB'er, die gaat dan weer naar de OKT'er en vervolgens gaat die weer naar de jeugdpsycholoog etc. Die leerkracht vangt vaak als eerste de signalen op als een leerling geen eten mee naar school krijgt of bijvoorbeeld niet schoon is. In mijn ogen moet een eerste signaleerder ook de professional in de lead kunnen zijn.

Annette van der Poel

bestuurder stichting Orion

JUNI 2020

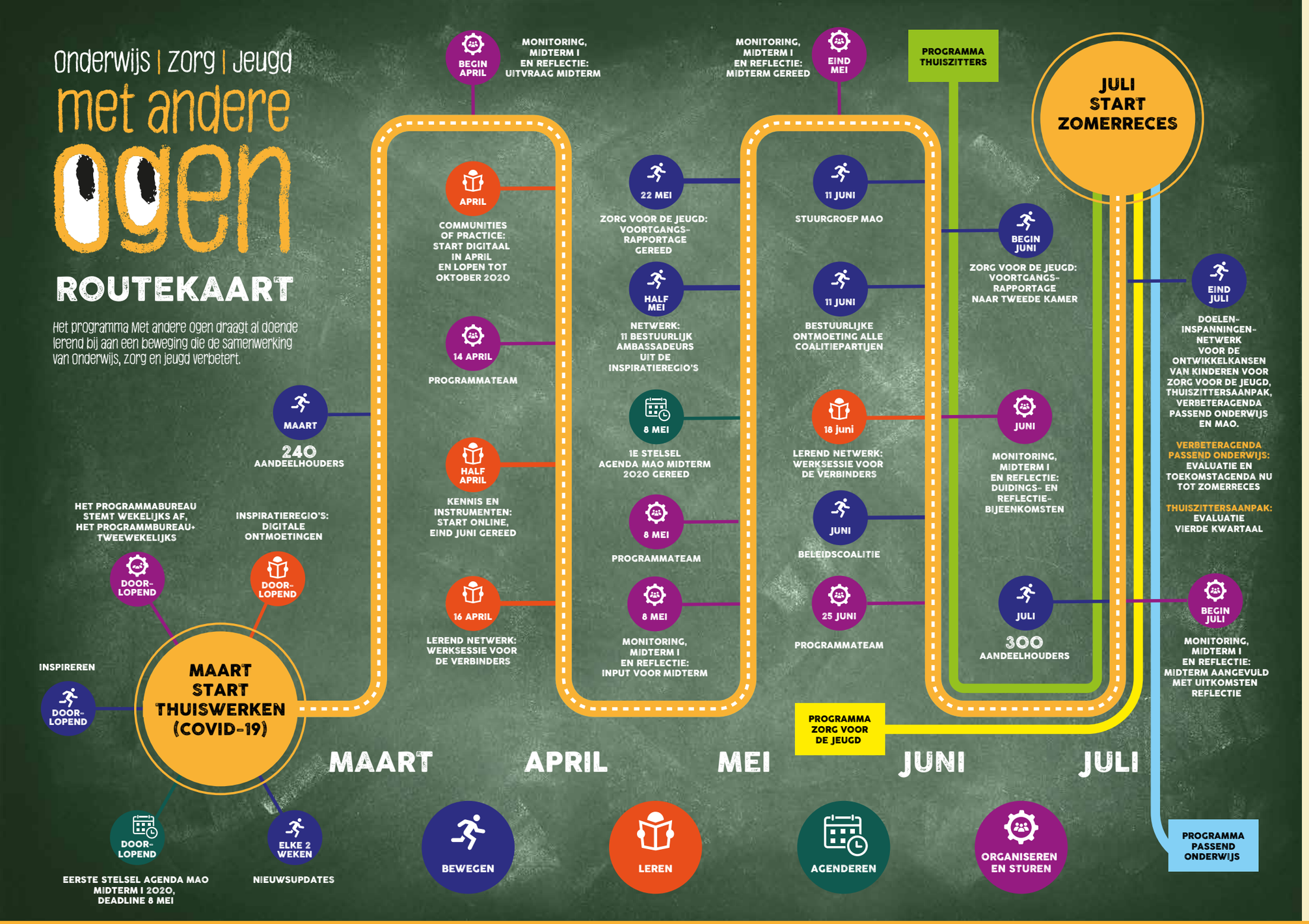
Bezoek ››

Midterm is klaar: tijd voor reflectie!

De Midterm I 2020 is de voortgangsrapportage van het programma Met Andere Ogen. Hierin bieden vele ogen inzicht in de voortgang van de samenwerking tussen onderwijs, zorg en jeugd.

Op lokaal, regionaal en landelijk niveau wordt samengewerkt en oplossingen gezocht om ontwikkelkansen van kinderen te vergroten: een brede en bevlogen beweging.

Vanuit MAO faciliteren we het gezamenlijk bewegen, leren en agenderen. Waar dat toe leidt is te lezen in deze Midterm. Aan de hand hiervan reflecteren we deze maand met tal van netwerken. Centrale vragen hierbij: Wat is er eigenlijk nodig en welke vervolgstappen horen hierbij? Wat kan ik zelf én met mijn organisatie bijdragen om de ontwikkelkansen van elk kind te vergroten?

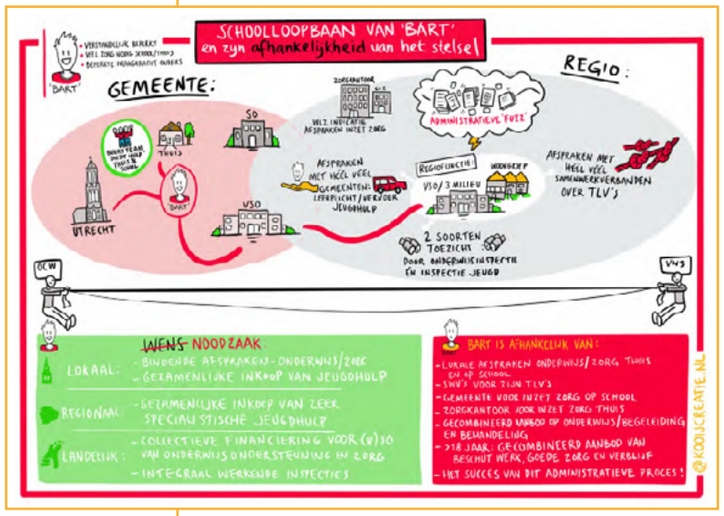
De kern van Met Andere Ogen is het interprofessioneel werken binnen teams in het belang van kinderen, waarbij je nieuwe spreektaal krijgt, nieuwe professionele cultuur en nieuwe werkwijze, waarbij je elkaars verantwoordelijkheden en rollen over mag nemen in het belang van kinderen.

(…)

Met Andere Ogen geslaagd is als we op korte termijn binnen de wijken rondom professionele organisaties de gelijke kansen van kinderen en jeugd kunnen vergroten. Dat begint in de fase van bewustwording. Hoe kom je tot een gemeenschappelijke spreektaal? Hoe leren we elkaar echt kennen? Dat gaat veel verder dan een samenwerkingsovereenkomst. Hoe ga je echt het gesprek met elkaar aan? Wat zijn de meeste urgente hiaten in onze regio?

Anne Looijenga

Directeur Dienstverlening en Centrum voor Ontwikkeling KPZ

Bezoek ››

JULI 2020

Beleid volgt praktijk

Uit het artikel 'Maak mijn doorgaande ontwikkeling mogelijk' n.a.v. reflectiebijeenkomsten op de 1e midterm, juni/juli 2020

'Langzaam ontstaat nu een beeld van hoe we het willen, hoe we het ecosysteem rond kinderen en jongeren zo kunnen inrichten dat ieder kind zich optimaal ontwikkelen kan, bij voorkeur op één plek, de school, als 'pedagogisch oplaadpunt' (een term van onderwijsvernieuwer Marcel van Herpen): leidinggevenden formuleren het doel, de verantwoordelijkheid voor de uitvoering ligt bij de professionals die vanuit verschillende disciplines met elkaar samenwerken en als geen ander weten hoe het doel bereikt moet worden, samen met kinderen, jongeren en hun ouders; maatwerk is daarbij het sleutelwoord, en de vrijheid om gemotiveerd af te kunnen wijken van 'wetten en praktische bezwaren'.

Dat het beleid rond kinderen en jongeren wordt aangestuurd vanuit verschillende ministeries (OCW, VWS, V&J, SZW), dat de financiering van wat een kind nodig heeft dientengevolge uit verschillende bronnen ontspringt, en dat het daardoor wenselijk zou zijn om te komen tot één ministerie van Jeugd, met één systeem van financiering voor het hele systeem rond kinderen en jongeren van 0 tot 18 jaar, is evident, maar weerhoudt de praktijk niet om alvast op weg te gaan. Het beleid volgt vanzelf, is de optimistische vastberadenheid van iedereen die betrokken is bij de dagelijkse praktijk van het werken aan ontwikkelkansen voor kinderen en jongeren.'

NOVEMBER
2020

Bezoek ››

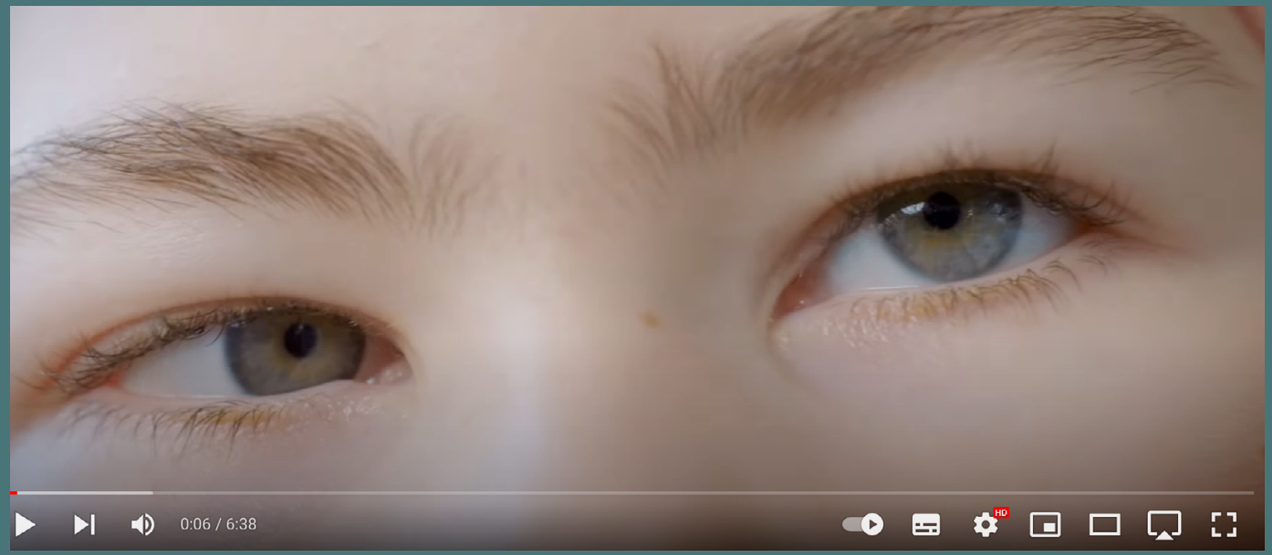
Dialoog#1

Door de ogen van India: 'Ik wil leren!'

Van leerplicht naar ontwikkelrecht – Er zijn in Nederland ongeveer 6.000 kinderen als India die zijn vrijgesteld van leerplicht. Wat dat betekent voor de kinderen zelf, vertelt 'anderswerkend-lijfexpert', moeder en zelfstandig ondernemer Joy Moonen: 'Het is alsof tegen je gezegd wordt: jij hoeft niks te kunnen. In plaats daarvan moet je vragen: hoe kunnen wij je helpen?'

Leerplicht wordt daarmee steeds meer een leerrecht maar volgens Marc Dullaert, oud-Kinderombudsman en oprichter van Stichting KidsRights, is ook die term al weer achterhaald: 'In internationaal verband is meer en meer de norm: ieder kind heeft recht op ontwikkeling. Met de mond belijden we dat we toewerken naar inclusiviteit, maar in de praktijk komt daar nog heel weinig van terecht. Gelukkig zie ik steeds meer professionals die over de grenzen van de wetgeving heen durven te gaan. Ik juich dat toe.'

Bekijk hier de film 'Door de ogen van India'

Bezoek ››

Dialoog #2

Door de ogen van professionals: Samen zien we zoveel meer

Het goede voor het kind – Hoe kom je erachter wat dat is: het goede voor het kind? Heel simpel: door met het kind (of de jongere) zelf in gesprek te gaan. 'Outreachend bezig zijn', noemt jongerenwerker Tarik Hamdiui uit Arnhem dat: 'Wij leggen de verbinding tussen school, straat en thuis. Veel jongeren hebben een affiniteit met de straatcultuur. De school heeft daar vaak moeite mee, het zijn gescheiden werelden. Maar het komt de school toch wel binnen. Door contact te leggen met jongeren, met hen in gesprek te gaan, pikken we vroegtijdig signalen op en kunnen we samen met school naar oplossingen zoeken.'

JANUARI 2021

Bezoek ››

Dialoog #3

Door de ogen van bestuurders

Wat is een goede bestuurder? 'Voor mij is dat iemand die kan werken vanuit vertrouwen, vanuit het hart, en zo anderen kan helpen om met elkaar de goede keuzes te maken', zegt Astrid Ottenheym, directeur-bestuurder van Passend primair onderwijs Noord-Kennemerland. 'Een goede bestuurder stimuleert mensen hun eigen oplossingen te vinden. Ik merk dat steeds meer bestuurders op een andere manier in hun werk staan: zij kijken niet primair naar mensen als uitvoerders van taken en functies, maar naar de bijdrage die zij kunnen leveren aan het doel van de organisatie. Een goede bestuurder geeft mensen ruimte en vertrouwen.'

Bezoek ››

Dat betekent dat je als bestuurder moet kunnen loslaten, vult Helma van der Hoorn aan, voorzitter van het College van Bestuur van SaKS, een schoolbestuur van veertien katholieke basisscholen in Alkmaar en Bergen: 'Loslaten vinden bestuurders vaak ingewikkeld, vanwege de zware verantwoordelijkheid die zij tegelijk ook voelen. Toch geloof ik dat het cruciaal is om een organisatie te creëren die fouten durft te vieren als momenten waarop geleerd wordt.'

Ambassadeurs Met Andere Ogen

In 2020 hebben we ambassadeurs geworven voor Met Andere Ogen. We kennen twee soorten ambassadeurs: de bestuurlijke ambassadeurs die gekoppeld zijn aan een van de 11 inspiratieregio's (de Dronegroep) en ambassadeurs die hun expertise willen inzetten voor onze aanpak. Dat is een bredere groep mensen vanuit verschillende domeinen. Voor deze laatste groep kunnen geïnteresseerden zich nog aanmelden.
Hoewel we de naam niet vaak gebruiken hebben we de bestuurlijke ambassadeurs van de inspiratieregio's de Dronegroep genoemd. Dit omdat zij vanuit hun praktische en bestuurlijke ervaring met het thema een goed overzicht hebben van deze complexe wereld. De wereld van samenwerking kinderopvang, onderwijs, jeugdhulp, jeugdgezondheidszorg, werk in de wijk enz.

MAART
2021

Bezoek ››

Dialoog #4

Door de ogen van de stuurgroep

Den Haag zou kunnen helpen, door te zorgen voor één beleid, met één financieringssysteem en bij voorkeur één ministerie voor onderwijs, kinderopvang én jeugdzorg. En dat in het beleid het kind centraal komt te staan, niet het systeem. Tweede Kamerlid Paul van Meenen: 'Ouders schrikken enorm als ze ontdekken bij welke instanties ze allemaal moeten zijn om voor hun kind de ondersteuning te regelen die het nodig heeft.'

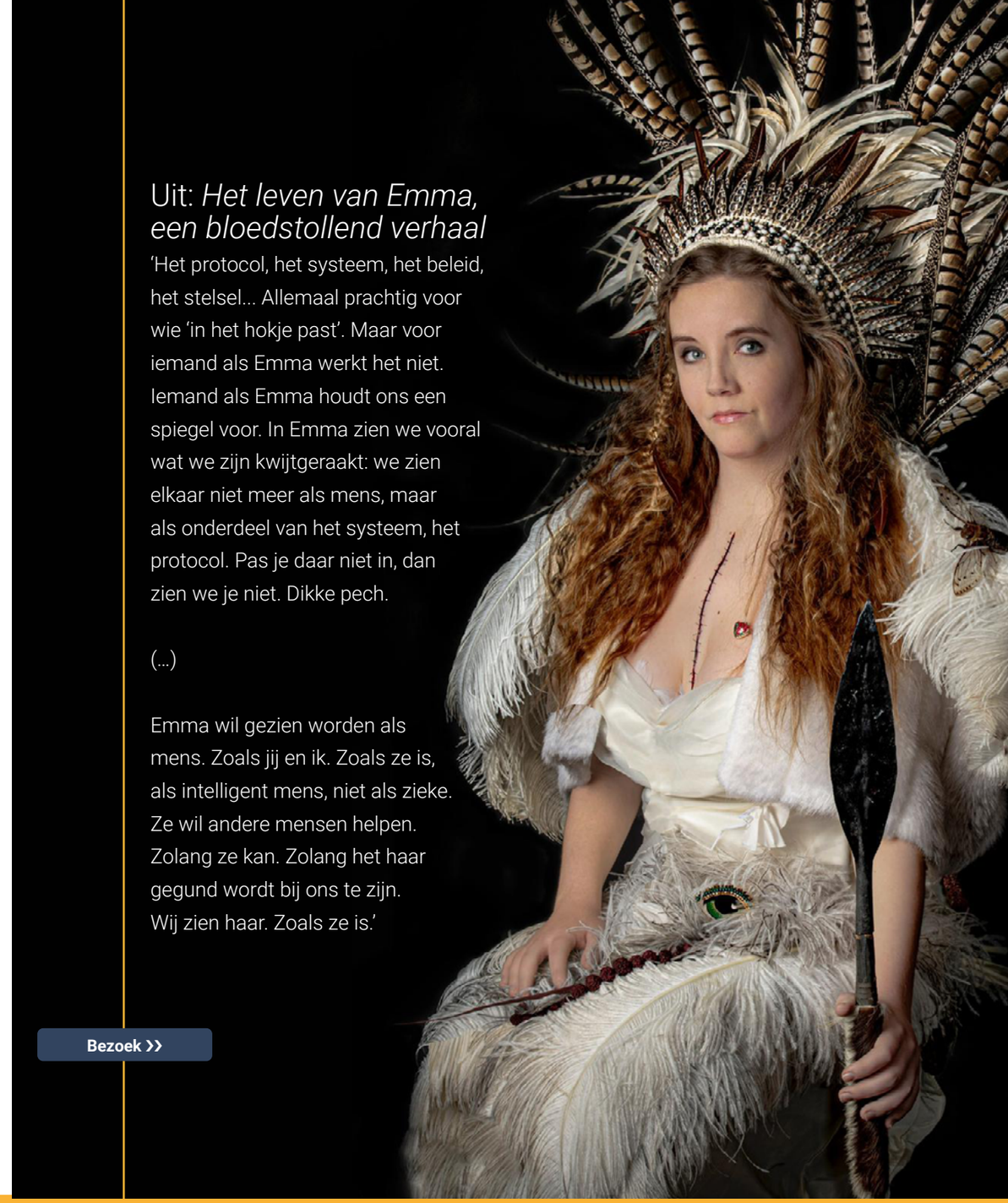
'Het systeem is zo complex geworden dat wij het ook soms niet meer snappen', vult Tweede Kamerlid Lisa Westerveld aan. 'Tegelijk is het allemaal vanuit de beste wil zo ontstaan. Het is onze taak als politiek voor de randvoorwaarden te zorgen waaronder professionals hun werk kunnen doen. Daar gaat het nu mis: wij belemmeren ze nu eerder dan dat we ze helpen. Ik roep daarom op: laat ons weten welke regels geschrapt moeten worden. Waar heb je last van en wat heb je nodig?'

Uit: *Het leven van Emma, een bloedstollend verhaal*

'Het protocol, het systeem, het beleid, het stelsel... Allemaal prachtig voor wie 'in het hokje past'. Maar voor iemand als Emma werkt het niet. Iemand als Emma houdt ons een spiegel voor. In Emma zien we vooral wat we zijn kwijtgeraakt: we zien elkaar niet meer als mens, maar als onderdeel van het systeem, het protocol. Pas je daar niet in, dan zien we je niet. Dikke pech.

(...)

Emma wil gezien worden als mens. Zoals jij en ik. Zoals ze is, als intelligent mens, niet als zieke. Ze wil andere mensen helpen. Zolang ze kan. Zolang het haar gegund wordt bij ons te zijn. Wij zien haar. Zoals ze is.'

Bezoek ››

290 AANDEEL-HOUDERS

In mei 2020 waren er 290 geregistreerde aandeelhouders via de website

Aandeelhouders vormen samen een lerend netwerk met als gezamenlijk verlangen een preventieve beweging te vormen, waarin onderwijs, zorg en jeugd als vanzelfsprekend samenwerken en zo de ontwikkelkansen van kinderen vergroten. Als aandeelhouder breng en haal je kennis en kunde en wordt je uitgenodigd voor bijeenkomsten. Als aandeelhouder geloof je dat je samen beter wordt. Het aandeelhouderschap is wederkerig.

11 INSPIRATIE-REGIO'S

Ieren en doen

➜ Het geleerde te verdiepen en te delen
➜ Belemmeringen te scannen en te agenderen via de Coalitiepartners.

11 COALITIE-VERBINDERS

Verbinders vanuit de regios en vanuit de coalitie werken schouder aan schouder samen

32 AANMELDINGEN

32 aanmeldingen van regios en gemeenten en daarbinnen een veelvoud aan interlokale samenwerkingen rond kinderen en ouders.

➜ Verspreid over het hele land
➜ Grote stad en platteland
➜ Van gemeente en regio's, kinderopvang, onderwijs tot jeugdzorg en JGZ

12 BESTUURLIJKE AMBASSADEURS

11 Bestuurders uit de inspiratie regiosvormen samen met René Peeters de MAO dronegroep.

De dronegroep kijkt met een overstijgende blik en vanuit de kennis van de eigen praktijk naar kansen en belemmeringen en kunnen gevraagd en ongevraagd advies geven en agenderen.

1 BESTUURLIJK NETWERK

met gezaghebbenden bestuurders en directeuren verspreid over het land en onderwijs, zorg en jeugddomein (zie de interviews)

5 Communities of Practice

Lerende netwerk van aandeelhouders

➜ Duurzame bestuurlijke afspraken
➜ Positief en preventief jeugdbeleid
➜ Interprofessioneel samenwerken
➜ Onderwijs-Zorgarrangementen en poreuze randen in financiering
➜ Monitoring

metandereogen@vng.nl
aanpakmetandereogen.nl

Ontwerp: Duncan Baumbach. www.witcommunicatie.nl

Het hoofddoel van een effectief preventief jeugdbeleid is volgens Annet Tuinstra dat kinderen 'zo gewoon mogelijk' kunnen opgroeien, liefst ook zo inclusief mogelijk. 'We zijn op veel gebieden heel deskundig geworden de afgelopen decennia, met allerlei goed ontwikkelde specialismen, maar we zijn daarin doorgeslagen. Waarom hebben bijvoorbeeld zoveel kinderen een label dat ze in een hokje plaatst waar ze een aparte behandeling krijgen? Kinderen willen dat helemaal niet. Kinderen willen 'normaal' zijn, bij andere kinderen, en niet apart worden gezet.

Annet Tuinstra

Teamleider Jonge Kind in Almere, deelnemer CoP Preventief en Positief Jeugdbeleid

* MENUKAART *

DENK MEE. PRAAT MEE. DOE MEE.
MET ANDERE OGEN

1 ecosysteem van professionals uit onderwijs, zorg en jeugddomein met het gezamenlijk verlangen de ontwikkelkansen van kinderen vergroten.

LEES MEER OVER MAO

Iedereen - professional of geïnteresseerde - die werkt met of voor kinderen kan partner worden van het lerende netwerk MAO.

WORD PARTNER

VRAGEN
Het programmabureau kan matchen en makelen op alle vragen.

CONTACT

LEREN
Maak gebruik van instrumenten, inspirerende voorbeelden en waardevolle kennis uit beleid, praktijk en wetenschap.

LEER MEER

NIEUWS
Blijf op de hoogte via onze website of tweewekelijks update.

Hier kun je ook je eigen nieuws en aanpak onder de aandacht brengen.

LEES MEER

DIALOOG
Ga in dialoog op diverse thema's tijdens onze dialoogavonden in samenwerking met PAKHUIS DE ZWIJGER.

ZIE MEER

AMBASSADEURS
Onze ambassadeurs uit het werkveld onderwijs en/of jeugd fungeren als de hulpmotoren van de beweging. Maak gebruik van hun kennis en kunde.

MAAK KENNIS

BEWEGING
Vergroot de beweging van MAO in je eigen regio met behulp van onze midterm, infographics en factsheet.

DOWNLOADS

PRAATPLAAT
Gebruik de praatplaat 'Van denken naar doen', gebaseerd op de zeven adviezen van MAO, om het gesprek aan te gaan in je eigen regio.

DOWNLOAD

6 WERKZAME ELEMENTEN
Gebruik de '6 WERKZAME ELEMENTEN' uit de Midterm om de ontwikkelkansen van kinderen te vergroten.

MIDTERM 2021

SLUIT JE ALS ORGANISATIE OF REGIO AAN BIJ DE VOLGENDE DEELNETWERKEN

De coalitie onderwijs, zorg en jeugd, bestaat uit ruim 20 landelijke organisaties uit het onderwijs, zorg en jeugddomein die samenwerken aan de bedoeling van MAO. Wil je je aansluiten of heb je vragen, mail naar metandereogen@vng.nl.

Het netwerk van (inspiratie)regio's wordt gevormd door een kern van elf inspiratieregio's tussen onderwijs, zorg en jeugd. Dit netwerk breidt nu uit met andere regio's. Sluit je nu aan als regio of gemeente.
Wat is er mogelijk?

- Samen leren in Communities of Practice
- Masterclasses
- Werksessies
- Samen leren rond specifieke onderwerpen zoals ouderbetrokkenheid, interprofessionele samenwerking of de regierol van gemeenten
- We kunnen faciliteren bij ondersteuningsvragen, dat kan door kennis en kunde, menskracht of door het koppelen aan andere regio's en/of bestuurlijk ambassadeurs
- Via de Werkgroep Agenderen aansluiten met zaken die hinderen in het stelsel

onderwijs | zorg | jeugd
met andere ogen

Met Andere Ogen is geïnitieerd door de coalitie Onderwijs - Zorg - Jeugd.

aanpakmetandereogen.nl

E-mail: metandereogen@vng.nl

Reflectiekader: Met Andere Ogen kijken en doen - *Zes werkzame elementen met indicatoren*

1) Gedeelde visie en urgentie onderwijs-zorg-jeugd
- Eén verhaal; een kind laat zich immers niet opdelen in domeinen.
- Aansluiten op cliënten; we werken vanuit en mét kinderen en ouders.
- Preventief en positief jeugdbeleid; preventie door 'aan de voorkant' kinderen een positieve basis en inclusievere voorzieningen te bieden, en waar mogelijk te normaliseren.

2) Cultuur van samenwerken
- Onderling vertrouwen.
- Verbindend leiderschap.
- Kennis van elkaars taken, rollen, verantwoordelijkheden; ook van ouders.
- Brede interprofessionele samenwerking op de werkvloer.
- Gedeelde taal.
- Pro-activiteit is een basishouding; we werken outreachend, in interactie en dienstverlening vertrekken we vanuit cliënt.

3) Regie op de samenwerking op alle niveaus van uitvoering, beleid en bestuur
- Samenwerkingsafspraken tussen gemeenten, onderwijs en jeugd; brede lokale– duurzame afspraken.
- Mandaat in de uitvoering is georganiseerd.
- Congruentie niet alleen in visie maar ook in sturing en financiële inrichting van de (samenwerkende) organisatie(s).
- Borging in beleid en bestuur.

4) Lerende cyclus: zicht op de voortgang
- Monitoring op het niveau waarop gezamenlijke afspraken zijn gemaakt.
- Datagedreven werken.
- Een lerende cyclus in de regio, waarbij outcome van de samenwerking vanuit meervoudig perspectief (ouders, jongeren, professionals, partners) wordt opgehaald en besproken t.b.v. kwaliteitsontwikkeling en duurzame borging.

5) Faciliterend stelsel
- Gebundelde financiering mogelijk maken; budgetten met poreuze randen.
- Coördinatie op inhoudelijke en juridische vergelijking van wetten in het sociaal domein.
- Terugdringen van vrijstellingen 5a.
- Afstemming van toezicht om integraliteit van onderwijs en zorg te verbeteren.
- Omgaan met incongruente schaalgrootte.

6) Werken in één ecosysteem

MAART
2021

Bezoek ››

Uit: *'Doormodderen' in Friesland: 'Pas als er rust is, is er ruimte om te innoveren'*

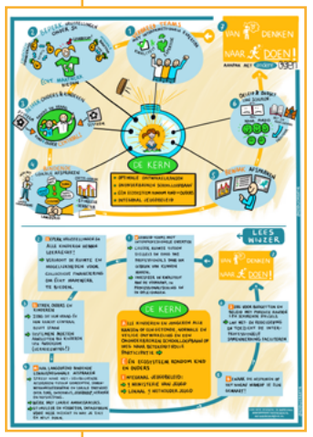
Als je de bestuurders en beleidsmedewerkers vraagt naar het geheim van het succes van de Friese aanpak, beginnen ze te stralen, en schakelen ze over op het Fries: 'It is mei sizzen net te dwaan' (met praten kom je er niet), 'net eamelje' (niet zeuren), of, terugschakelend in het Nederlands: 'Je kunt niet in één keer van de kelder naar de zolder.'

Wat ze bedoelen: laat ons maar lekker doormodderen, in kleine stapjes op ons doel afgaan, met de 'poten in de klei', als de wadloper die bij zonsopgang vertrekt vanaf Holwerd en een paar uur later met bemodderde schoenen aan het bier zit op een terras op Ameland. Bestuurlijk wadlopen zou je het kunnen noemen: niet wachten tot beleid op alle niveaus is afgekaart, maar gewoon op pad gaan, naar de stip aan de horizon. Soms zak je weg in de klei, en heb je elkaar nodig om los te komen; soms neem je een omweg omdat zich ineens een nieuwe slenk heeft gevormd. Het doel bereik je altijd, als je maar volhoudt, en er genoeg 'gekken zijn die de kar willen trekken'. Of in managementjargon: tegenover de blauwe mensen die beleid en procedures kunnen maken en bewaken, moeten voldoende rode, gele en oranje mensen staan die vernieuwing kunnen brengen.'

Uit: *Leren en inspireren: Inspiratieregio's ontmoeten elkaar, een gesprek tussen bestuurders Anne Veldt (SWV VO Noord-Kennemerland) en Pieter van Dijk (SWV VO Barneveld-Veenendaal)*

Waar beide bestuurders zorgen over hebben, is het lerend vermogen van de overheid: met elkaar in gesprek gaan, elkaar informeren, en op basis daarvan keuzes maken: 'Nog te vaak wordt er aan de bovenkant iets bedacht dat vervolgens over het land wordt uitgerold. Andersom zou beter zijn: leren van de mensen in de praktijk, en bij hen de informatie verzamelen die nodig is om de juiste keuzes te kunnen maken.'

Anne Veldt en Pieter van Dijk hopen dat de overheid zich meer onderdeel gaat voelen van een groot netwerk waarin alles met elkaar samenhangt, en waarin iedereen elkaar nodig heeft. 'De overheid zou zich moeten beperken tot het vaststellen van de criteria, de doelstellingen. Het veld bedenkt vervolgens de oplossingen. Je kunt niet als een schoolmeester van bovenaf allerlei gedetailleerde regeltjes opleggen. Dat is het oude denken. Beperk je tot de hoofdlijnen en laat de uitvoering aan het veld.'

AgenderingsA4/praatplaat

APRIL
2021

Van Vink naar Vonk, geleerde lessen over ouderbetrokkenheid

Betere ontwikkelkansen voor kinderen vraagt om een betere samenwerking tussen professionals en ouders. Van het gesprek rond een kind, tot beleid en uitvoering in de regio. Maar hoe doet je dat? Concrete lessen en inspiratie uit de regio's vind je in een praktisch oogstdocument met geleerde lessen over ouderbetrokkenheid.

Bezoek ››

MEI
2021

Opbrengsten van de CoP's

In het afgelopen MAO jaar zijn vijf CoP's actief geweest. Wat hebben we ervan geleerd. In gemengde groepen van onderwijs, gemeentelijke en jeugdhulppartners is de kennis verdiept over onderwerpen als interprofessionele samenwerking, preventie en positief jeugdbeleid in de verbinding onderwijs-jeugdhulp en monitoring.
Ook waren vraagstukken rond bestuurlijke borging en onderwijs-zorgarrangementen focus van CoP's. De verzamelde kennis- opbrengsten zijn terug te vinden op de site in onze toolkit Kennis en Instrumenten.

Bezoek ››

'Bestuurders zijn de dragers van verandering', René Peeters en Tom van Yperen over het belang van preventie, de kracht van sociale netwerken en gemeenten als regisseur (18-5-2021)

Bezoek ››

Dat er een probleem is met de betaalbaarheid van de jeugdzorg – het AEF-rapport becijfert een structureel tekort van 1,3 tot 1,5 miljard euro per jaar – daar zijn Peeters en Van Yperen het wel mee eens. Alleen: meer geld is niet meteen de oplossing. Wat een belangrijke manier is om het beroep op de jeugdzorg te verkleinen is door de pedagogische basis rond het kind centraal te stellen. Niet meer: dit kind heeft een probleem en waar kan ik hulp inhuren om het probleem op te lossen? Maar: hoe kunnen we met elkaar de pedagogische omgeving van het kind zo versterken dat er minder (kostbare en misschien niet altijd even effectieve) hulp nodig is?

JULI
2021

Bezoek ››

‘Yara wil naar school, Yara wil vrienden‘

Wat Yara het liefste wil, is naar een gewone school in de buurt. Ze begrijpt niet goed waarom dat niet kan. Als er steeds iemand bij haar is om haar te helpen, iemand die haar tolk kan zijn, moet dat toch mogelijk zijn? Geld is niet het probleem, dat weet ze: ze heeft nu toch ook begeleiders die haar helpen met alles wat ze zelf nog niet kan? Die kunnen toch mee naar school? Ze kan dan gewoon meedoen met de lessen, want ze begrijpt en verstaat alles. En in de pauze kan ze mee naar buiten, spelen op het plein, en na school afspreken met haar klasgenootjes.

De decentralisatie waar we als gemeente zelf om gevraagd hebben, leek op een bezuiniging, maar heel veel mensen waren er ook van doordrongen dat veel te veel kinderen en jongeren naar speciaal onderwijs gingen. Vervolgens gaan we dit allemaal op ons eigen eilandje organiseren.

(…)

Met Andere Ogen is geslaagd als het zichzelf overbodig heeft gemaakt. Met Andere Ogen is niet meer nodig als het een vanzelfsprekendheid wordt dat onderwijs, zorg en jeugd doen wat we moeten doen. Dat het niet meer kan gebeuren dat we pas in de Corona-tijd ontdekken dat een gezin zo weinig te besteden heeft dat er geen ruimte is voor een kind om ergens te leren. En dat het niet kan gebeuren dat je een grote conferentie nodig hebt om te ontdekken dat er een meisje van 21 is dat jarenlang mantelzorger is geweest zonder dat iemand daarvan op de hoogte was.

Carry Roozemond

directeur-bestuurder Ingrado

DENK MEE. PRAAT MEE. DOE MEE.
MET ANDERE OGEN

onderwijs | zorg | jeugd
met andere
ogen

Bezoek ››

Dialoog #5

Door de ogen van ouders

Wat is er nodig om ouders structureel een stem te geven in de keuzes die gemaakt worden over hun kind? Laat de goede voorbeelden zien, zegt de een. Laat ook vooral de slechte voorbeelden zien, zegt de ander, zodat we daarvan kunnen leren. Geef ouders een basisinkomen zodat ze de tijd hebben om voor hun kind de best mogelijke ontwikkelplek te vinden, is een suggestie. Een andere wens is om ouders in ieder geval de regie te geven over wie er aan tafel zit, wie er beslist over hun kind.
Illya Soffer, directeur van Ieder(in), pleit ervoor binnen het onderwijs de norm te verbreden: 'Het VN-verdrag Handicap is daar glashelder over: de samenleving moet drempels wegnemen, zodat ook mensen met een handicap op gelijkwaardige wijze kunnen deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Voor het onderwijs betekent dit dat we de normen moeten verbreden, zodat meer mensen door de deur passen. Ouders horen in dit proces een structurele positie te hebben, liefst wettelijk geregeld.'

Bezoek ››

JULI
2021

Bezoek ››

Dialoog #6

Door de ogen van de Inspiratieregio's: 'We zijn pas net begonnen!'

De conclusie van alle bevindingen op de zesde dialoogsessie Met Andere Ogen kan niet anders zijn dan dat er inmiddels heel veel in beweging is gekomen. 'Iedereen is gaan oefenen met anders kijken, met anders doen. We moeten niet vergeten hoe we begonnen zijn: ineens was er de decentralisatie, en moesten wij als professionals elkaar gaan vinden in de leefwereld van de ouders, het kind en de leerkracht. Zolang we blijven werken en denken vanuit het kind, en de krachten bundelen, kunnen we de transformatie maken naar een goed werkend ecosysteem waarin kinderen zich optimaal kunnen ontwikkelen. Maar we zijn pas net begonnen!'

Veerkrachtpact Noord-Kennemerland stimuleert cultuuromslag:

'In plaats van zeggen: wat zielig dat je valt, gaan we kinderen vragen: wat heeft je geholpen om weer op te staan? Dat je daar onzeker over bent, is heel normaal. Geschaafde knieën horen bij je ontwikkeling. Daar leer je van. Het is niet aan ons om kinderen te vertellen wat ze moeten leren, dat kunnen ze heel goed zelf ontdekken. De manier waarop je feedback geeft, kan daarin al veel goed doen. Die cultuuromslag willen we met elkaar zien

te bereiken: van het kind als slachtoffer, naar het veerkrachtige kind; hoe kunnen we je helpen, wat kun jezelf en wat welke steun heb je nodig? Geef kinderen ruimte en laat ze weten dat je er voor ze bent.'

AUGUSTUS 2021

Bezoek ››

OZJ maakt Handreiking inkoop jeugdhulp

In een aantal regio's bestaat de wens om bij de toekomstige inkoop van jeugdhulp met minder partijen contracten te sluiten. Dat roept vragen op bij vrijgevestigden over het aangaan van samenwerkingen en de consequenties ervan. Het Ondersteuningsteam Zorg voor de Jeugd (OZJ) heeft hiervoor een handreiking gemaakt met hierin praktische informatie over deze samenwerkingsvormen.

SEPTEMBER 2021

Bezoek ››

AEF-rapport schept helderheid in financiering OZA's

Op verzoek van Met Andere Ogen onderzocht bureau Andersson Elffers Felix (AEF) de verschillende financieringswijzen van onderwijs-zorgarrangementen (OZA's). Het eindrapport met de titel *Financiering dienstbaar maken* kwam tot stand na gesprekken met tientallen ervaringsdeskundigen uit de wereld van gemeenten, schoolbesturen, jeugdzorg en samenwerkingsverbanden passend onderwijs.

Een deel van hen was onderdeel van een klankbordgroep die betrokken was bij de definitieve versie van het rapport. Voorafgaand aan de publicatie sprak Met Andere Ogen met een aantal van hen over de vragen: wat heeft het veld aan dit rapport? Waarvoor is het goed bruikbaar? En om te beginnen: wat maakt de financiering van OZA's zo ingewikkeld? Of valt het eigenlijk wel mee?

Bezoek ››

Regio Groningen sluit zich aan bij Inspiratienetwerk

De regio Groningen heeft zich nieuw aangesloten bij het inspiratienetwerk MAO. Erik de Graaf, adjunct-directeur van SWV VO Groningen, legt uit waarom. 'Als inspiratieregio kunnen we wat we realiseren in Groningen beter op de landelijke kaart zetten en anderen daarvan mogelijk laten profiteren.'

Bezoek ››

Regio Noord Veluwe sluit zich aan bij Inspiratienetwerk

De regio Noord Veluwe heeft zich nieuw aangesloten bij het inspiratienetwerk MAO. 'De samenwerking tussen Onderwijs en Jeugdhulp is één van de speerpunten van de regio Noord Veluwe. Door inspiratieregio te worden kunnen we als aangesloten regio's leren van elkaar', vertelt Rico Smit Coördinator, samenwerking onderwijs en jeugdhulp Noord Veluwe en voorzitter van de Stuurgroep Onderwijs en Jeugdhulp.

Bezoek ››

MAO Doen-Dag

Op vrijdag 24 september vond de Met Andere Ogen Doen-Dag plaats. Het was een dag vol inspiratie, werksessies en inhoudelijke keynotes. Gezamenlijk werd gewerkt aan de toekomst van Met Andere Ogen, en met resultaat! Een tiental ingevulde canvassen, persoonlijke actiepunten. Heb je de MAO Doen-Dag gemist? Dan kun je de samenvatting online terug kijken.

OKTOBER 2021

Bezoek ››

Special hoogbegaafdheid

Voor een special over hoogbegaafdheid sprak Met Andere Ogen met zes ervaringsdeskundigen (en soms ook met hun ouders). De meesten van hen hebben het moeilijkste achter de rug en hebben een plekje gevonden op een opleiding, in werk, of een tijdelijke leerplek waar ook zij hun talenten ontwikkelen kunnen. Wat kwamen zij tegen op hun pad? Wat of wie heeft hen het meest geholpen? Waar hadden zij het meest behoefte aan? Voor Rudi van 7 moet het nog beginnen. Haar belangrijkste vraag op dit moment: 'Wanneer begint het nou? Wanneer leer ik iets wat ik nog niet weet?'

De special kwam tot stand op initiatief van Astrid Ottenheym, bestuurder van samenwerkingsverband Passend Primair Onderwijs Noord-Kennemerland. Zij schreef de inleiding, maakte de selectie van leerlingen van wie wij hier hun verhaal noteren, en nodigde daarnaast enkele hoogleraren uit om te reflecteren op deze verhalen.

Bezoek ››

Dialoog #7

Door de ogen van hoogbegaafden - 'Er is meer mogelijk dan je denkt'

In de zevende dialoogsessie Met Andere Ogen op 13 oktober 2021 in en vanuit Pakhuis de Zwijger in Amsterdam probeerden we te kijken door de ogen van 'hoogbegaafden'. De term riep meteen al weerstand op: 'hoogbegaafd' klinkt toch een beetje als: 'ik ben beter dan een ander'. De 'hoogbegaafden' aan tafel voelden zich dan ook ongemakkelijk met hun label.

'Anders' zijn ze wel. Ze behoren tot een kleine minderheid, en in een systeem dat gemaakt is voor de meerderheid hebben ze het niet altijd makkelijk. De kans is groot dat ze 'schoolpijn' krijgen, zoals Astrid Ottenheym het noemt, initiatiefnemer van deze avond en directeur-bestuurder van Samenwerkingsverband Passend Primair onderwijs Noord-Kennemerland.

Eindterm 2021 MAO 1.0

Met Andere Ogen Doen!

Voor mij is Met Andere Ogen geslaagd als we verbindende afspraken hebben die domeinen overstijgen en die het kind centraal stellen. Ik gebruik bewust het woord verbindend, niet bindend, omdat verbindend een commitment vraagt van alle partijen en de één niet aan de ander iets oplegt. Het is geslaagd als we de verbindende afspraken vastleggen met elkaar, zodat je ook kunt zien dat partijen zich hiernaar gedragen. Dat is heel goed merkbaar in de casuïstiek.

Pieter van Dijk

directeur samenwerkingsverband Passend Onderwijs VO Barneveld - Veenendaal en regioverbinder voor Foodvalley

Colofon

De Eindterm is tot stand gekomen onder verantwoordelijkheid van de programmanager Met Andere Ogen. Voor de bouwstenen zijn we in het bijzonder dank verschuldigd aan **Guillermo Holman**.
De Eindterm is de optelsom van bijdragen van onze partners, waarvoor enorme dank! We hebben zoveel mogelijk aan bronvermelding gedaan.

Onze huisschrijver:
Richard Stuivenberg van OOG
Redactie en communicatie:
Barbara Bulten, communicatieadviseur van MAO
Fotografie Yara:
Dieuwertje Bravenboer
Illustratie Emma, praatplaat, MAO Doen-Dag:
Marco v/d Kooij
Vormgeving:
Duncan Baumbach, Wit Communicatie

Ben je nog geen partner van Met Andere Ogen? Meld je dan hier aan.

© 2021 MAO

MET ANDERE OGEN DOEN!

EINDTERM 2021 MAO 1.0

Onderwijs | zorg | Jeugd
met andere ogen

Aanpak Met Andere Ogen is geïnitieerd door de coalitie Onderwijs - Zorg - Jeugd.
aanpakmetandereogen.nl
E-mail: metandereogen@vng.nl